

به نام خداوند بخشنده مهربان

﴿۱﴾

الم (الف، لام، میم) حروف مقطعه.

این، آیات کتاب حکیم است (زیرا از جهت محتوی عالی و دقیق و دارای موضوعات مهم و ضروری است. در محتوای قرآن هیچ سخن باطل و نادرست و لهو و بیهوده راه ندارد بلکه تمامی آنچه که برای یک زندگی عالی و سعادت بخش لازم است، در آن وجود دارد. تعلیم و تربیت، موعظه و بشارت و انذار و داستانهای حقیقی عبرت انگیز و خلاصه هر چه که انسان برای یادآوری حقایق زندگی به آن نیاز دارد).

﴿۲﴾

(این کتاب قرآن) برای نیکوکاران مایه هدایت و رحمت است (زیرا که ایشان مقدمات کسب هدایت و جلب رحمت خدا را با کارها و افکار شایسته در وجودشان بارور و زنده نگه داشته‌اند).

﴿۳﴾

مشخصات نیکوکاران:

(آنان) کسانی هستند که نماز به پا می‌دارند و زکات می‌دهند و به آخرت یقین دارند (نماز با خضوع و خشوع آنها، عامل ارتباط با خالقشان و پرداخت زکات برای رضای خدا به مستمندان، وسیله ارتباط با انسانهای دیگر و یقینشان به قیامت و حسابرسی دقیق آن عاملی است که ایشان را از گناهان و ظلم و ستم برکنار می‌دارد و به بهشت امیدوار می‌کند و شوق لقای پروردگار را دائماً در دلشان زنده نگه می‌دارد).

﴿۴﴾

آنان (محسنین) بر هدایتی از جانب پروردگارشان هستند (زیرا تمام اعمالشان مطابق دستور قرآن است) و هم آنان رستگاران و نجات یافتگان هستند.

﴿۵﴾

خصوصیات نیکوکاران:

و از مردم کسانی هستند که سخنان بیهوده کسب می‌کنند (یعنی امکانات خود را، صرف باطل می‌کنند. سخنان باطل، اعتقادات باطل، قصه و داستانهای خرافی آواز و موسیقی حرام را که صرفاً وسیله غفلت از خداست شیوع می‌دهند) تا به وسیله این کار مردم را از روی جهل و نادانی از راه خدا و صراط مستقیم گمراه سازند. (به این هم اکتفا نمی‌کنند) و آیات حکیمانه الهی را به استهزاء و مسخره می‌گیرند برای آنان (به خاطر این همه جرم و جنایت)، عذاب دردناک و خوارکننده‌ای هست.

﴿۶﴾

سرانجام کسانی که به سخنان بیهوده می‌پرازند:

و (کسی که مشغول سخنان باطل است) هنگامی که آیات الهی برای او خوانده شود با حالت تکبر و غرور (از آن گریزان) و رویگردان می‌شود مثل اینکه (اصلاً آن سخنان را) نشنیده و گویی گوشه‌های سنگین است پس ای پیامبر) او را به عذاب دردناک خبر بده.

﴿۷﴾

سرانجام مؤمنین:

مسئلاً کسانی که ایمان آوردند و عمل صالح انجام دادند (یعنی سخنان به حق انبیاء را شنیده و پذیرا شدند و زندگی خود را طبق آن پیام الهی تنظیم کرده و به سوی خدا هدایت شدند) برای ایشان باغهای پر نعمت بهشتی است. (اهل بهشت) در آن جاودانه خواهند ماند (این خبر) وعده حقیقی است (که بهشتیان سزاوار آن هستند) و او شکست‌ناپذیر و مصلحت‌اندیش است (پس هیچ مانعی نمی‌تواند جلو انجام وعده او را بگیرد و هر کس را مطابق حقیقی که دارد پاداش می‌دهد).

﴿۸﴾

نشانه قدرت خداوند در خلقت آسمانها و زمین:

خداوند آسمانها را آفرید، با ستونهایی که آنها را نمی‌بینید (که اشاره به نیروی جاذبه و دافعه بین کرات است که فاصله بین آنها را تنظیم می‌نماید) و در زمین کوهها را افکند که شما را به لرزه در نیاورد (اگر کوهها در زمین وجود نداشت پوسته زمین قدرت و استقامت کافی را نداشت و با شکستها و حرکتهایی که در طبیعت آن است زلزله‌های عظیمی به وجود می‌آمد) و خداوند از هر جنبه‌ای در زمین پراکنده ساخت (که باعث ایجاد گردش حیات در زمین شده و مانع نابودی موجودات زنده به خصوص انسان شود) و از آسمان آب را نازل کردیم (و به وسیله آن) در زمین انواع گوناگونی از جفت‌های گیاهان پرارزش رویاندیم (تا غذاهای متنوع و مفید برای موجودات فراهم شود،)

﴿۹﴾

این آفرینش خداست اما (ای ظالمان و مشرکان) به من نشان دهید، معبودان غیر او چه چیزی را آفریده‌اند؟ (یقیناً هیچ چیز را) بلکه ظالمان در گمراهی آشکار به سر می‌برند.

﴿۱۰﴾

﴿۱۱﴾

لغات جدید: ۲۷ لغت

لُقْمَانُ: یکی از بندگان خاص و پاک خدا که مردی حکیم بود .
أَنْ اشْكُرُ: که شکرگزاری کن . **يَشْكُرُ:** سپاسگزاری می کند .
لَابِنَه: به پسرش . **يَعْطُهُ:** موعظه می کند او را . **لَا تُشْرِكُ:**
 شرک نیافر . **الشُّرْكُ:** شرک و رزیدن ، شریک قراردادن .
لَطَلُمُ (ل + ظلم) : قطعاً ظلم . **حَمَلْتُهُ:** به او حامله شد ، حمل
 کرد او را . **وَهْنًا:** ضعف ، سستی . **فِصَالُهُ:** از شیر گرفتنش
 (جدا کردن فرزند از شیر مادر) . **عَامِينَ:** دو سال .
لِوَالِدَيْكَ: برای پدر و مادر . **أَنْ تُشْرِكُ:** که شریک قرار
 دهی . **صَاحِبُهُمَا:** هم صحبتشان باش . **أَنَابَ:** بازگشت کرد ،
 توبه کرد . **فَتَكُنْ:** پس باشد . **أَنَّهُ:** باز دار ، نهی کن . **لَا تُصَعَّرُ:**
 (متکبرانه) رونگردان . **خَدَّيْ:** چهره ات . **مُخْتَال:** خود پسند ،
 کسی که به خیال خود بزرگ است . **أَقْصَدُ:** میانبرو باش .
مَشِيكَ: راه رفتن . **أَغْضُضُ:** کم کن ، آهسته کن ، پایین بیاور
صَوْتِكَ: صدایت . **أَنْكُرُ:** زشت ترین . **أَصَوْتُ:** قطعاً صدا

لغات تکراری

لَقَدْ ۱۰ آتَيْنَا ۸ الْحِكْمَةَ ۲۰ لِلَّهِ ۱ مَن ۳ فَاتِنَا ۱۸
 يَشْكُرُ ۳۸۰ لِنَفْسِهِ ۲۲۱ كَفَرَ ۱۹ فَان ۹ غِنَى ۴۴
 حَمِيدٌ ۴۵ اذ ۶ قَالَ ۶ هُوَ ۵ يَا ۶ بَنِي ۲۲۶ بِاللَّهِ ۳
 اِنَّ ۳ عَظِيمٌ ۳ وَصَيْنَا ۹۹ الْاِنْسَانَ ۸۳ بَوَالِدَيْهِ ۳۰۶
 اُمُّهُ ۱۱۰ عَلَى ۲ فِي ۳ لِي ۲۳ اِلَى ۵۷ الْمَصِيرُ ۱۹
 اِنْ ۴ جَاهِدَاكَ ۳۹۷ بِي ۲۸ مَا ۲ لَيْسَ ۲۷ لَكَ ۶ بِهِ
 ۴ عِلْمٌ ۶ فَلَا تُطْعُهُمَا ۳۹۷ الدُّنْيَا ۱۳ مَعْرُوفًا ۳۸ اَتَّبِعْ
 ۱۴۱ سَبِيلَ ۱۷ ثُمَّ ۵ مَرَجِعْكُمْ ۵۷ فَاَنْبِتْكُمْ ۳۹۷ بِمَا ۲
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ۱۲۵ اِنَّهَا ۷ تَكُ ۸۵ مِثْقَالَ ۸۵ حَبَّةٍ ۴۴
 خَرْدَلٍ ۳۲۶ صَخْرَةً ۳۰۱ اَوْ ۴ السَّمَاوَاتِ ۵ الْاَرْضِ ۳
 بَاتٍ ۲۳ بِهَا ۱۵ لَطِيفٌ ۱۴۱ خَبِيرٌ ۳۸ اَقَمِ ۲۳۴ الصَّلَاةَ
 ۲ اَمْرٌ ۱۶۸ بِالْمَعْرُوفِ ۲۷ عَنِ ۷ الْمُنْكَرِ ۶۳
 اصْبِرْ ۲۲۱ اَصَابَكَ ۹۰ ذَلِكَ ۲ عَزَمَ ۷۴ الْاُمُورِ ۳۲
 لِلنَّاسِ ۱۲ لَا تَمْسُ ۲۸۵ مَرَحًا ۲۸۵ لَا يُحِبُّ ۲۹ كُلَّ ۴
 فَخُورٍ ۸۴ الْاَصْوَاتِ ۳۱۹ الْحَمِيرِ ۲۶۸

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ
 يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ
 اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿۱۲﴾ وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ
 وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ
 لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿۱۳﴾ وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ
 حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالَهُ فِي
 عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدِكَ إِلَى الْمَصِيرِ
 ﴿۱۴﴾ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ
 لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطْعُهُمَا وَصَاحِبَهُمَا فِي
 الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَىٰ ثُمَّ
 إِلَىٰ مَرَجِعِكُمْ فَأَنْبِتْكُمْ بِمَا كُنْتُمْ
 تَعْمَلُونَ ﴿۱۵﴾ يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ
 خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ
 فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ
 ﴿۱۶﴾ يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ
 وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنْ ذَلِكَ
 مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿۱۷﴾ وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ
 وَلَا تَمَسَّ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنْ اللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ
 مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿۱۸﴾ وَأَقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَأَغْضُضْ
 مِنْ صَوْتِكَ إِنْ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتِ الْحَمِيرِ ﴿۱۹﴾

شکرگزاری از نعمت‌های خداوند نتیجه حکمت است:

و مسلماً به لقمان حکمت دادیم (و به او گفتیم) که شکر خدا را به جای آور (یعنی نعمتهای خدا را مطابق دستور خداوند و در راه درست مصرف کن) پس کسی که شکرگزاری (نعمتهای الهی را) بکند، غیر از این نیست که به سود خودش شکر کرده است و کسی که کفران کند (یعنی نعمتهای خدا را در راه گناه مصرف کند، به زیان خودش کفران کرده و به خدا زبانی نمی‌رساند) چرا که خداوند بی‌نیاز و ستوده است.

(۱۲)

مخالفت حکمت با شرک و ظلم:

(به خاطر آور) زمانی را که لقمان در حالی که فرزندش را موعظه می‌کرد، (با مهربانی) به او گفت، ای پسر جانم، چیزی را شریک خدا قرار نده، زیرا که شرک، ظلم بزرگی است.

(۱۳)

وجوب اطاعت و رعایت حال پدر و مادر مگر در گناه:

و به انسان سفارش نمودیم که به پدر و مادرش (نیکی کند). مادرش او را با ضعف و با زحمت زیاد و دائمی حمل کرد (از ابتدای بارداری تا تولد روز به روز، رنجها و سختیهای افزون‌تری را تحمل نمود) و دوران شیرخوارگی او در دو سال پایان می‌یابد. (به او توصیه کردیم که) از من و پدر و مادرت سپاسگزاری کن و بازگشت همه شما به سوی من است (پس احترام به پدر و مادر باعث دوری از من نباشد).

(۱۴)

اگر پدر و مادرت تلاش کردند که تو آنچه را که نسبت به آن آگاهی نداری برای من شریک قرار دهی، از آنها اطاعت نکن (و برای اینکه این دستور خداوند، باعث دوری فرزندان از پدر و مادر نشود می‌فرماید) و لیکن در دنیا با ایشان به طور شایسته و مؤدبانه رفتار کن و از راه کسانی که به سوی من بازگشت می‌کنند، پیروی کن. پس بازگشت همه شما (در قیامت برای حسابرسی) به سوی من است و همه شما را آگاه می‌کنم به آنچه انجام می‌دادید.

(۱۵)

اعتقاد به معاد مطابق با حکمت است:

(لقمان حکیم پس از دعوت به توحید و مبارزه با شرک می‌فرماید): ای پسر من (عمل خوب و بد انسان) اگر هم وزن دانه خردلی در درون سنگ سخت یا در آسمانها و یا در زمینی باشد، خداوند (در روز قیامت برای حسابرسی) آن را می‌آورد (هیچ چیزی، در هیچ جایی نیست، مگر اینکه خدا آن را می‌بیند و می‌داند، زیرا) خداوند، دقیق و بسیار آگاه است.

(۱۶)

توصیه حکمت به امر به معروف و نهی از منکر:

ای پسر جانم! نماز را بر پا دار و (مردم را) به کارهای نیک دعوت کن و از کارهای زشت و منکرات بازدار (در راه انجام این وظیفه بزرگ، طبیعی است که سختیها و مصیبت‌هایی پیش آید، چرا که افراد خلافکار به راحتی و آسانی دست از خلافکاریها نمی‌کشند و بعضاً مشکلات و گرفتاری ایجاد می‌کنند و لذا لقمان به پسرش می‌گوید) در این راه بر مصیبت‌هایی که به تو می‌رسد، صبور باش آن (صبر و شکیبایی در برابر تلخ کامیها و مصیبت‌ها) از وظایف حتمی و کارهای اساسی هر انسانی است.

(۱۷)

رفتار اجتماعی حکیمانه:

(فرزندم) با بی‌اعتنایی از مردم روی مگردان و مغرورانه بر زمین راه مرو، که خداوند هیچ متکبر مغروری را دوست ندارد (این دو صفت زشت اخلاقی بی‌اعتنایی به مردم و تکبر و خودپسندی باعث می‌شود که روابط صمیمانه اجتماعی خدشه‌دار شود و به تدریج عشق و محبت‌ها تبدیل به نفرت و کینه شود و اولین قربانی این وضعیت خود شخص بی‌اعتنا و متکبر خواهد بود).

(۱۸)

میانروی حکیمان در رفتار و گفتار:

فرزندم، در راه رفتن اعتدال را رعایت کن و (در زندگی خود میانه‌رو باش). از صدای خود بکاه (و هرگز فریاد نزن) چرا که زشت‌ترین صداها صدای خران است.

(۱۹)

لغات جدید: ۱۸ لغت

أَلَمْ تَرَوْا: آیا ندیدید . **أَسْبَغَ**: فراوان کرد، وسعت بخشید .
نِعْمَةٌ: نعمتهايش . **ظَاهِرَةٌ**: ظاهر، آشکار . **بَاطِنَةٌ**: باطن، پنهان .
يَدْعُوهُمْ: می خواند آنها را . **يُسَلِّمُ**: تسلیم کند . **فَلَا يَحْزُنُكَ**:
 پس تو را غمگین نکند . **فَنَنْبِئُهُمْ**: پس آگاهشان می کنیم .
نُتِّعُهُمْ: بهره مند می سازیم ایشان را . **نَضَطْرُهُمْ**: مجبورشان
 می کنیم، می کشانیم آنها را . **أَقْلَامٌ**: قلم ها، مدادها . **يُمَدُّهُ**:
 کمک می کند به آن . **أَبْحَرُ**: دریاها . **مَا نَفَدَتْ**: تمام نشد .
خَلَقَكُمْ: آفریدنتان . **بِعَثْمِكُمْ**: برانگیختن شما، زنده کردن شما .
كَنْفُسٍ: مانند فرد

لغات تکراری

آن ۵ سَخَّرَ ۲۴۹ لَكُمْ ۴ مَا ۲ فِي ۳ السَّمَاوَاتِ ۵
 الارض ۳ عَلَيْكُمْ ۷ النَّاسِ ۳ مَنْ ۳ يُجَادِلُ ۹۶ بَغَيْرِ ۹
 عِلْمٍ ۶ هُدًى ۲ لَأ ۱ كِتَابٍ ۲ مُنِيرٍ ۷۴ إِذَا ۳ قِيلَ ۳
 لَهُمْ ۳ اتَّبِعُوا ۲۶ أَنْزَلَ ۴ قَالُوا ۳ بَل ۱۳ تَتَّبِعُ ۲۶
 وَجَدْنَا ۱۲۵ عَلَيْهِ ۶ آبَاءَنَا ۲۶ أَوْلُو ۲۶ كَانَ ۶
 الشَّيْطَانُ ۶ إِلَى ۳ عَذَابِ ۳ السَّعِيرِ ۷۸ وَجْهَهُ ۱۷ هُوَ ۵
 مُحْسِنٌ ۱۷ فَقَدْ ۱۷ اسْتَمْسَكَ ۴۲ بِالْعُرْوَةِ ۴۲ الْوُتْقَى
 ۴۲ عَاقِبَةُ ۶۷ الْأُمُورِ ۳۲ كَفَرَ ۱۹ كُفْرَهُ ۴۰۹ إِلَيْنَا ۲۱
 مَرْجِعُهُمْ ۱۴۱ بِمَا ۲ عَمِلُوا ۵ إِنَّ ۳ عَلِيمٌ ۵ بَدَاتِ ۶۵
 الصُّدُورِ ۶۵ قَلِيلًا ۷ ثُمَّ ۵ غَلِيظٍ ۷۱ لَتَن ۱۹
 سَأَلْتَهُمْ ۱۹۷ خَلَقَ ۵ لَيَقُولُنَّ ۱۹۷ قُل ۱۲ الْحَمْدُ ۱ لِلَّهِ
 ۱ أَكْثَرُهُمْ ۱۵ لَا يَعْلَمُونَ ۳ الْغَنَى ۴۴ الْحَمِيدُ ۴۵ لَوْ ۴
 أَنَّمَا ۷۳ شَجَرَةٌ ۶ الْبَحْرُ ۸ بَعْدَهُ ۸ سَبْعَةٌ ۳۰ كَلِمَاتٌ ۶
 عَزِيزٌ ۲۰ حَكِيمٌ ۶ أَلَا ۳ وَاحِدَةٌ ۳۳ سَمِيعٌ ۲۰ بَصِيرٌ ۱۵

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَافِي السَّمَوَاتِ وَمَافِي
 الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعْمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً
 وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى
 وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا
 مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا
 أَوْ لَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَى عَذَابِ
 السَّعِيرِ ﴿٢١﴾ وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ
 وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُتْقَى
 وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٢٢﴾ وَمَنْ كَفَرَ
 فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ
 بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٣﴾
 نَمْنَعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضَطْرُّهُمْ إِلَى عَذَابِ غَلِيظٍ
 ﴿٢٤﴾ وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
 لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
 لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٥﴾ اللَّهُ مَافِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ
 هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٦﴾ وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ
 مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ
 سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفَدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
 عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾ مَا خَلَقَكُمْ وَلَا بَعَثَكُمْ
 إِلَّا كَنْفُسٍ وَاحِدَةً إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

شرک به خدا ریشه در جهل و گمراهی دارد:

(ای کافران) آیا نمی نگرید که خداوند آنچه را که در آسمانها و زمین است، برای شما مسخر نمود؟ و نعمتهای ظاهری و باطنی خود را برای شما گسترده و فراوان قرار داد؟ (تا از آنها بهره مند شده و شکرگزار آفریننده آنها گردید با وجود این همه نعمتهای فراوان آسمانی و زمینی از درون و بیرون که انسانها را احاطه کرده) بعضی از مردم بدون هیچ علم و دانش (که با عقل و فکر درست به آن دست یابند) و هدایت (رهبران و خردمندان فهمیده‌ای که از آن پیروی کنند) و کتاب روشنی (که از سوی خدا وحی شده باشد) در مورد خدا مجادله می کنند (یعنی همه راه‌های علمی و عملی را برای دریافت حقیقت به روی خود می بندند و در جهل و گمراهی باقی می مانند).

(۲۰)

و هنگامی که به ایشان گفته می شود، از آنچه که خدا نازل کرده پیروی کنید، می گویند، نه ما از چیزی پیروی می کنیم، که پدران خود را بر آن یافتیم آیا حتی اگر شیطان آنها را دعوت به عذاب و آتش شعله‌ور کند (باز هم تبعیت می کنند؟ اگر پدرانشان فریب شیطان را خورده باشند باز هم به راه ایشان می روند؟)

(۲۱)

تسلیم و توجه کامل به خداوند و دستورات او:

و کسی که همه وجود خود را تسلیم خدا کند، در حالی که نیکوکار باشد به دستگیره محکمی چنگ زده است (که او را از خطر سقوط به زشتیها در امان می دارد) و عاقبت همه کارها به سوی خداست.

(۲۲)

(ای پیامبر) کسی که کفر ورزید، کفر او تو را غمگین و غصه‌ناک نسازد (تو وظیفه خود را به نحو احسن انجام داده‌ای) بازگشت همه آنها به سوی ماست و آنها را به همه آنچه که انجام داده اند، آگاه خواهیم کرد. به درستی که، خداوند (نه تنها از اعمال و کردار آنها بلکه از اسرار) درون سینه‌ها آگاه است.

(۲۳)

لذت کم دنیا و عذاب شدید آخرت:

(ای پیامبر از لجاجت و دشمنی و شدت کفر کافران نگران نباش): ما کمی از متاع دنیا را در اختیار آنان می گذاریم (در حالی که اگر همه دنیا را هم به یک نفر می دادیم باز هم احساس نیاز می کرد) سپس (در برابر این بهره کم و ناچیز و ناپایدار) آنها را مجبور به تحمل عذاب شدید می کنیم (که هیچ کس تحمل کمترین مقدار آن را ندارد).

(۲۴)

خالق آسمانها و زمین شایسته پرستش است:

(ای رسول ما) اگر از ایشان (کفار و مشرکین) سؤال کنی چه کسی آسمانها و زمین را خلق کرده است، حتماً خواهند گفت: الله، (ای پیامبر) بگو ستایش و پرستش مخصوص خداست (پس چرا بتها را می پرستید) ولی اکثر ایشان نمی دانند (و نمی فهمند که باید عبادت و پرستش فقط برای خدا باشد).

(۲۵)

(خداوند خالق جهان است پس)، از آن خداست آنچه که در آسمانها و زمین است. همانا خداوند بی نیاز و شایسته ستایش است.

(۲۶)

علم بی پایان خداوند:

اگر هر آنچه درخت بر روی زمین است قلم شوند و دریا برای آن مرکب گردد و هفت دریا بر این دریا افزوده شود (تا علم خدا نوشته شود، همه تمام می شوند اما) کلمات خدا پایان نمی گیرد به راستی که خداوند عزیز و حکیم است.

(۲۷)

قدرت بی انتهای پروردگار:

(پس از مطرح شدن علم بی پایان الهی، قدرت بی انتهای او مطرح می شود) آفرینش همه شما و نیز برانگیختن شما پس از مرگ، همانند خلقت و برانگیختن یک فرد می باشد. همانا خداوند شنوا و بیناست (در برابر قدرت بی پایان خداوند، آفرینش عالم هیچ سختی ندارد و توانی را از خدا صرف نمی کند و نیاز به طول زمان ندارد بلکه در برابر قدرت خداوند آفرینش همه عالم با آفریدن یک موجود کوچک و ناچیز، برابری می کند).

(۲۸)

لغات جدید: ۱۷ لغت

لِيرِيكُمْ: تا به شما نشان دهد . **كَالظَّلَلِ:** مانند سایبانها، مانند ابرها . **مُقْتَصِدًا:** میانه‌رو، کسی که به راه راست رود . **خَتَارًا:** بسیار پیمان‌شکن، بسیار حیله‌گر . **اخْشَوْا:** بترسید . **لَا يَجْزِي:** دفع نمی‌کند، کفایت نمی‌کند . **وَالِدًا:** پدر . **وَالِدِهِ:** فرزندش . **جَازًا:** دفع‌کننده، کفایت‌کننده . **وَالِدِهِ:** پدرش . **فَلَا تَغُرَّنَّكُمْ:** پس فریب ندهد شما را . **لَا يَغُرَّنَّكُمْ:** مبادا بفریبد شما را . **الْغُرُورُ:** فریب دهنده . **الْغَيْثُ:** باران . **مَا تَدْرِي:** نمی‌داند . **بِأَيِّ:** در کدام . **تَمُوتُ:** می‌میرد

لغات تکراری

آلَمْ تَرَ ۳۹ أَنْ ۵ يُوَلِّجُ ۳۳۹ اللَّيْلَ ۲۵ فِي ۳ النَّهَارِ ۲۵
سَخَّرَ ۲۴۹ الشَّمْسَ ۱۳۷ وَالْقَمَرَ ۱۳۷ كُلُّ ۴ يَجْرِي ۲۴۹
إِلَىٰ ۳ أَجَلٍ ۴۸ مُسَمًّى ۴۸ بِمَا ۲ تَعْمَلُونَ ۱۱ خَيْرٌ ۳۸
ذَلِكَ ۲ بِأَنَّ ۲۶ هُوَ ۵ الْحَقُّ ۵ مَا ۲ يَدْعُونَ ۳۵
مِنْ ۲ دُونِهِ ۹۷ الْبَاطِلُ ۷۵ الْعُلَىٰ ۴۲ الْكَبِيرُ ۳۴
الْفُلْكَ ۲۵ تَجْرِي ۵ الْبَحْرِ ۸ بِنِعْمَتِ ۷۲ آيَاتِهِ ۱۱ إِنَّ
۳ لآيَاتِ ۲۵ لِكُلِّ ۲۳ صَبَّارٍ ۲۵۵ شَكُورٍ ۲۵۵ إِذَا ۳
غَشِيَهُمْ ۳۱۷ مَوْجٌ ۲۱۱ دَعَوْا ۲۱۱ مُخْلِصِينَ ۱۵۳ لَهُ
۱۶ الدِّينَ ۱ فَلَمَّا ۴ نَجَّاهُمْ ۴۰۴ الْبَرَّ ۱۲۴ فَمِنْهُمْ ۴۲
مَا يَجْحَدُ ۴۰۲ بِآيَاتِنَا ۷ إِلَّا ۳ كَفُورٍ ۲۲۲ يَا أَيُّهَا
النَّاسُ ۳ اتَّقُوا ۷ رَبَّكُمْ ۴ يَوْمًا ۱ عَنْ ۷ لَأَ ۱ مَوْلُودٌ
۳۷ شَيْئًا ۴ وَعَدَ ۹۸ الْحَيَاةَ ۱۳ الدُّنْيَا ۱۳ بِاللَّهِ ۳
عِنْدَهُ ۲۱ عِلْمٌ ۶ السَّاعَةَ ۱۳۱ يُنَزَّلُ ۱۷۸ يَعْلَمُ ۱۲
الْأَرْحَامِ ۵۰ نَفْسٌ ۷ مَاذَا ۵ تَكْسِبُ ۲۵۴ غَدًا ۲۳۶
أَرْضِ ۳ عَلِيمٌ ۵

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُوَلِّجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوَلِّجُ النَّهَارَ
فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلَّ يَجْرِي
إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ
﴿۲۹﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ
مِنْ دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ
﴿۳۰﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ
اللَّهِ لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لآيَاتٍ
لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿۳۱﴾ وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوْجٌ
كَالظَّلَلِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا
نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ
بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿۳۲﴾ يَا أَيُّهَا
النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ وَأَخْشَوْا يَوْمًا لَا يَجْزِي وَالِدٌ
عَنْ وَلَدِهِ وَلَا مَوْلُودٌ هُوَ جَازٍ عَنِ الْوَالِدِ شَيْئًا
إِن وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا فَلَا تَغُرَّنَّكُمْ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿۳۳﴾
إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ
وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا
تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ
أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿۳۴﴾

گردش شب و روز نشانه‌ای از علم و قدرت خداوند:

آیا ندیدی که خداوند شب را در روز و روز در شب داخل می‌کند (منظور، کوتاه و بلند شدن شبها و روزها در طول سال است که در نتیجه آن فصلها ایجاد می‌گردد، که لازمه حیات موجودات است و آثار و فواید فراوان دارد یا اشاره به تبدیل تدریجی روز به شب و شب به روز است، که آن هم اثر مهمی در تنظیم زندگی موجودات دارد) و خورشید و ماه را مسخّر ساخته (یعنی آثار و فواید آنها را برای زندگی شما قرار داده) و هر کدام تا سرآمد معینی به حرکت خود ادامه می‌دهند (تا نشانه‌های قیامت ظاهر شود، آنگاه خورشید بی‌نور و ستارگان تاریک می‌گردند) و خداوند به آنچه انجام می‌دهید آگاه است (خدایی که بر این نظام بسیار دقیق و ظریف آفرینش در آسمان و زمین مسلط و آگاه است چگونه ممکن است بر اعمال انسانها آگاه نباشد؟).

(۲۹)

اینها همه دلیل بر آن است که «الله» (خدای حقیقی است و آنچه غیر از او می‌خوانند باطل (و ناپایدار) است (زیرا پایه‌ای جز گمانها و خیالات نادرست ندارد.) و خداوند عالی مقام و بزرگ مرتبه است.

(۳۰)

حرکت کشتی‌ها روی دریاها نشانه‌ای از لطف خداوند:

آیا ندیدی کشتی‌ها را که در دریاها با نعمت خداوند حرکت می‌کنند؟ (مجموعه قوانین و نظم و نظامی، که باعث می‌شود تا یک کشتی بتواند روی آب حرکت کند، نشانه روشنی از قدرت خداوند است. با این کار) او می‌خواهد گوشه‌ای از آیاتش را، به شما نشان دهد که در اینها نشانه‌هایی است برای کسانی که بسیار شکیبیا و شکرگزارند. و هنگامی که، موجی همچون ابرها (در سفرهای دریایی) آنها را بپوشاند (و آنقدر بلند و عظیم باشد که بالای سر آنها قرار گیرد آن وقت) خدا را با اخلاص می‌خوانند، اما هنگامی که آنها را به خشکی (رساند و) نجات داد، بعضی راه اعتدال را پیش می‌گیرند (و به ایمان خود وفادار می‌مانند در حالی که بعضی دیگر فراموش کرده، راه کفر پیش می‌گیرند) و آیات ما را هیچ کس، جز پیمان‌شکنان کفران‌کننده انکار نمی‌کنند.

(۳۲)

محبت دنیا و پیروی شیطان دو خطر بزرگ برای انسان:

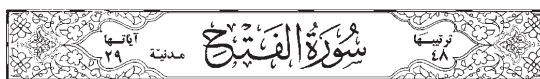
ای مردم از (نافرمانی) خدا بپرهیزید و از روزی بترسید که نه پدر جزای اعمال فرزند خود را تحمّل می‌کند و نه فرزند چیزی از جزای پدر را (به گردن می‌گیرد) مسلماً وعده الهی حق است (اگر می‌خواهید در چنین روزی گرفتار عذاب الهی و سختی‌ها و مصیبت‌های آن نشوید) مبادا زندگی دنیا (با انواع زرق و برق‌ها و جذایبت‌ها و جلوه‌های زیبای ظاهری دروغین) شما را بفریبد و مبادا شیطان (و وسوسه‌های جّنی و انسی و نفس اماره) شما را نسبت به خدا فریب دهد.

(۳۳)

وسعت علم پروردگار بر همه چیز و نادانی انسان بر امور خویش:

آگاهی از زمان قیامت، مخصوص خداست و اوست که باران را نازل می‌کند (و از همه جزئیات نزول آن آگاه است.) و می‌داند آنچه را در رحم مادران است و هیچ کس نمی‌داند فردا چه می‌کند (در حالی که خدا با تمام جزئیات و ظرایف و دقایق می‌داند که چه کسی چه می‌کند؟) و هیچ کس نمی‌داند در چه سرزمینی می‌میرد؟ همانا خداوند عالم و آگاه است (بر همه آنچه که هیچ کس آگاه نیست).

(۳۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾
 لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ
 وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا
 مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾ وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ﴿٣﴾
 هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
 لِيَزِدَّهُمْ إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَاللَّهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾ لِيَدْخُلَ
 الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ
 ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾ وَ يُعَذِّبُ
 الْمُتَنَفِّقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ
 الْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَنَ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ
 دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَ
 أَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾ وَاللَّهُ جُنُودُ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيمًا حَكِيمًا ﴿٧﴾
 إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾
 لِّلْمُؤْمِنِينَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَيُعْزِزُهُ وَتُوقِرُهُ
 وَ تُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

لغات جدید: ۱۲ لغت

تَقَدَّمَ: گذشت، مقدم شد. **ذَنْبِكَ:** گناهت. **يُتِمُّ:** تمام کند.
يَهْدِيكَ: هدایت کند تو را. **يَنْصُرُكَ:** یاری کند تو را.
لِيَدْخُلَ: تا داخل کند. **يُكَفِّرُ:** بپوشاند. **الظَّالِمِينَ:** گمان
 کنندگان، کسانی که گمان می کنند. **لِلْمُؤْمِنِينَ:** تا ایمان بیاورید
تُعْزِرُهُ: تقویت می کنید او را. **تُوقِرُهُ:** تعظیم می کنید او
 را، بزرگ می دارید او را. **تُسَبِّحُوهُ:** تسبیح و ستایش می کنید
 او را

* **تُعْزِرُهُ:** از تعزیر است به معنی منع کردن و یاری نمودن و به
 پاره‌ای از مجازاتهای اسلامی تعزیر گفته می شود زیرا به وسیله
 مجازات، به گناهکار کمک می شود تا از گناه باز داشته شود و
 این نشان می دهد که مجازاتهای اسلامی جنبه تربیتی دارد

لغات تکراری

بسم ۱ الرحمن ۱ الرحیم ۱ أَنَا ۳ فَتَحْنَا ۱۳۲ لَكَ ۶
 فَتَحْنَا ۱۰۱ مُبِينًا ۲۵ لِيَغْفِرَ ۱۰۰ مَا ۲ مِنْ ۲ تَأَخَّرَ ۳۲
 نِعْمَتُهُ ۱۰۸ عَلَيْكَ ۴۱ صِرَاطًا ۱ مُسْتَقِيمًا ۱ نَصْرًا ۳۳
 عَزِيمًا ۲۰ هُوَ ۵ الَّذِي ۴ أَنْزَلَ ۴ السَّكِينَةَ ۴۰ فِي ۳
 قُلُوبِ ۶۹ الْمُؤْمِنِينَ ۱۴ لِيَزِدَّهُمْ ۷۳ إِيمَانًا ۷۲ مَعَ ۷
 إِيمَانِهِمْ ۶۱ لِلَّهِ ۱ جُنُودُ ۱۹۰ السَّمَوَاتِ ۵ الْأَرْضِ ۳
 كَانَ ۶ عَلِيمًا ۵ حَكِيمًا ۶ الْمُؤْمِنَاتِ ۸۲ جَنَّاتِ ۵
 تَجْرِي ۵ تَحْتِهَا ۵ الْأَنْهَارُ ۵ خَالِدِينَ ۲۴ فِيهَا ۵ عَنْهُمْ
 ۱۳ سَيِّئَاتِهِمْ ۷۶ ذَلِكَ ۲ عِنْدَ ۸ فَوْزًا ۷۹ عَظِيمًا ۳
 يُعَذِّبُ ۴۹ الْمُتَنَفِّقِينَ ۸۸ الْمُتَنَفِّقَاتِ ۱۹۷ الْمُشْرِكِينَ ۱۶
 الْمُشْرِكَاتِ ۳۵ بِاللَّهِ ۳ ظَنَّ ۷۰ السَّوْءَ ۲۰۲ عَلَيْهِمْ ۱
 دَائِرَةَ ۱۱۷ غَضِبَ ۹۳ لَعَنَهُمْ ۱۳ أَعَدَّ ۹۳ لَهُمْ ۳ جَهَنَّمَ
 ۳۲ سَاءَتْ ۹۴ مَصِيرًا ۱۹ أَرْسَلْنَاكَ ۱۸ شَهِدًا ۲۲۳
 مُبَشِّرًا ۲۹۳ نَذِيرًا ۱۸ رَسُولَهُ ۴۷ بُكْرَةً ۳۰۵ أَصِيلًا ۳۶۰

به نام خداوند بخشنده مهربان

پیروزی آشکار پیامبر در برابر دشمنان:

(ای پیامبر ﷺ) ما (به واسطه صلح حدیبیه) برای تو پیروزی آشکاری فراهم ساختیم (تا همگان در گذشته و آینده بدانند که مسلمانان اهل جنگ و خونریزی نیستند و همه دشمنانی که پیامبر اسلام را متهم می‌کردند و گناهکار می‌دانستند تحت تأثیر قرار دهد و مقدمه بسیاری از پیروزیها چون فتح مکه بدون خونریزی گردد).

(۱)

(این صلح انجام شد) تا آثار بدی که (در اذهان مشرکین از برخوردهای بی‌دری تو و پیروانت با آنها در جنگها و غیر آن) به وجود آمده بود (به خصوص افکار بدی که بر اثر تبلیغات مسموم نسبت به شخص تو در میان غیر مسلمانان رواج یافته بود و مانع نزدیک شدن ایشان می‌گشت همه از بین برود) و آثار سوء آن را پوشاند (و باعث برداشته شدن بسیاری از موانع از سر راه اسلام گردد و همه ببینند که مسلمین، صلح‌طلب هستند و جز برای مطالبه حق مسلم خویش جنگ نمی‌کنند) و (به این واسطه) نعمتش را بر تو تمام کند و (مثل همیشه) به راه راست هدایت فرماید.

(۲)

و پیروزی شکست‌ناپذیری نصیب تو کند (تا با آن هیچ گاه نقشه‌های دشمن تأثیری نداشته باشد و نتواند مانع رشد اسلام شوند).

(۳)

خداوند اطمینان و آرامش را بر قلب مؤمن نازل می‌کند:

(ظاهر مواد صلح نامه حدیبیه عده‌ای از مؤمنان را نگران و ناراحت کرده بود. لذا خداوند علاوه بر موهبت‌های آیات گذشته بر پیامبرش، موهبت عظیم دیگری بر همه مؤمنان عطا فرمود) او کسی است که سکینه و آرامش را در دل‌های مؤمنان نازل کرد تا ایمانی بر ایمانشان افزوده شود و لشکر آسمانها و زمین از آن خداست و خداوند دانا و حکیم است.

(۴)

هدف (دیگر از این فتح مبین) آن بود که مردان و زنان با ایمان را در باغهایی (از بهشت) وارد کند، که نهرهایی از زیر درختانش جاری است و گناهان آنها را ببخشد. این همه نزد خداوند پیروزی و رستگاری بزرگی است.

(۵)

خشم و غضب خداوند بر مشرکین و ریاکاران:

(منافقان و مشرکان بی‌ایمان منتظر بودند در جریان حرکت پیامبر ﷺ از مدینه به سوی مکه و در جریان صلح حدیبیه آن حضرت و پیروانش دچار حوادث تلخی از جمله جنگ و تلفات راجع به آن گردند و ضربه سختی به این وسیله به اسلام وارد آید لکن خداوند این صلح را وسیله در هم کوبیدن افکار و نقشه‌های ایشان قرار داد. نزول آرامش بر قلوب مؤمنین و این پیروزی آشکار) برای این است که خداوند، مردان و زنان منافق و مردان و زنان مشرک را مجازات کند، همانها که به خدا گمان بد می‌برند. حوادث و پیشامدهای سوء و بد تنها بر این گروه نازل می‌شود و خداوند به آنها غضب کرده است و آنها را از رحمت خود دور کرده و جهنم را برای آنها (از هم اکنون) فراهم ساخته و چه بد سرانجامی است.

(۶)

لشکر آسمانها و زمین برای خداوند است:

(خداوند متعال بار دیگر به عظمت قدرت خود اشاره کرده می‌فرماید: لشکریان آسمانها و زمین از آن خدا است و خداوند شکست‌ناپذیر و دانای به مصالح است. (آنچه به خیر رسول اکرم ﷺ است برای او تهیه می‌شود تا در هدفش خللی وارد نشود).

(۷)

(برخی از ناآگاهان، صلح حدیبیه را که خداوند آن را فتحی بزرگ نامید، مورد انتقاد شدید قرار دادند و حتی تعبیراتی به کار بردند که خالی از بی‌احترامی بر پیامبر بزرگوار اسلام ﷺ نبود. مجموع این برخوردها ایجاب می‌کند که موقعیت و عظمت پیامبر مورد تأکید قرار گیرد. لذا خداوند می‌فرماید: ای پیامبر ﷺ) ما تو را گواه (بر همه امت اسلام بلکه همه امتها) و

(۸)

بشارت‌دهنده و بیم‌دهنده فرستادیم

هدف از رسالت پیامبر اسلام ﷺ این است که ایمان به خداوند و رسولش بیاورید و (دین و پیامبر) خدا را یاری و تقویت کنید و او را بزرگ بدارید (و در نتیجه رسولش را که از سوی او آمده تکریم کنید) و صبح و شام (در اوقات نماز) خدا را به پاکی یاد کنید.

(۹)

لغات جدید: ۱۸ لغت

يُبَايِعُونَكَ: با تو بیعت می کنند . **يُبَايِعُونَ:** بیعت می کنند .
نَكَتُ: پیمان شکست . **يَنْكُتُ:** پیمان می شکند . **فَسَيُؤْتِيهِ:** پس به زودی خواهد داد به او . **شَغَلْتَنَا:** مشغول کرد ما را . **أَهْلُونَا:** خانواده های ما . **فَاسْتَغْفِرُ:** پس طلب بخشش کن . **أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ:** اینکه هرگز بر نمی گردد . **انْطَلَقْتُمْ:** روانه شدید، حرکت کردید . **لِتَأْخُذُوهَا:** تا آن را بگیرید . **ذُرُونَا:** بگذارید ما را، رها کنید ما را (اجازه دهید به ما) . **تَتَّبِعُكُمْ:** از شما پیروی کنیم . **أَنْ يُبَدِّلُوا:** که تغییر دهند . **لَنْ تَتَّبِعُونَا:** هرگز پیروی نمی کنید از ما، هرگز از پی ما نمی آید . **كَذَلِكَ:** اینگونه . **تَحْسُدُونَنَا:** به ما حسد می ورزید . **كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ:** نمی فهمیدند

لغات تکراری

۱۲ **إِنَّ الَّذِينَ** ۱ **إِنَّمَا** ۳ **يَدُ** ۱۱۸ **فَوْقَ** ۵۷ **أَيَّدِيهِمْ** ۱۲
فَمَنْ ۷ **فَأَنَّمَا** ۱۸ **عَلَى** ۲ **نَفْسِهِ** ۲۰ **مَنْ** ۳ **أَوْقَى** ۵۹
بِمَا ۲۲ **عَاهَدَ** ۱۹۹ **عَلَيْهِ** ۶ **أَجْرًا** ۶۷ **عَظِيمًا** ۳ **سَيَقُولُ** ۲۲
لَكَ ۶ **الْمُخَلَّفُونَ** ۲۰۰ **مِنْ** ۲ **الْأَعْرَابِ** ۲۰۱ **أَمْوَالِنَا** ۲۳۱
لَنَا ۶ **يَقُولُونَ** ۱۲ **بِالْسِّنِّتِ** ۸۶ **مَا** ۲ **لَيْسَ** ۲۷ **فِي** ۳
قُلُوبِهِمْ ۳ **قُلْ** ۱۲ **يَمْلِكُ** ۱۱۰ **لَكُمْ** ۴ **شَيْئًا** ۴ **أَنْ** ۴
أَرَادَ ۵ **بِكُمْ** ۸ **ضَرًّا** ۱۲۰ **أَوْ** ۴ **نَفْعًا** ۷۸ **بَلْ** ۱۳ **كَانَ**
تَعْمَلُونَ ۱۱ **خَيْرًا** ۳۸ **ظَنَنْتُمْ** ۴۷۹ **الرَّسُولَ** ۱۳
الْمُؤْمِنُونَ ۴۹ **إِلَى** ۳ **أَهْلِيهِمْ** ۴۶۰ **أَبَدًا** ۱۵ **رَبِّ** ۳۳
ذَلِكَ ۲ **قُلُوبِكُمْ** ۱۱ **ظَنَّ** ۷۰ **السَّوْءَ** ۲۰۲ **كُنْتُمْ** ۴ **قَوْمًا**
بُورًا ۳۶۱ **لَمْ يُوْ مِنْ** ۳۲۱ **بِاللَّهِ** ۳ **رَسُولَهُ** ۴۷ **فَأِنَّا**
أَعْتَدْنَا ۸۰ **لِلْكَافِرِينَ** ۴ **سَعِيرًا** ۷۸ **لِلَّهِ** ۱ **مُلْكٌ**
السموات ۵ **الارض** ۳ **يَغْفِرُ** ۶۶ **لِمَنْ** ۲۴ **يَشَاءُ**
يُعَذِّبُ ۴۹ **غَفُورًا** ۲۶ **رَحِيمًا** ۱ **إِذَا** ۳ **مَغَانِمَ** ۹۳
يُرِيدُونَ ۸۵ **كَلَامَ** ۱۱ **قَالَ** ۶ **قَبْلُ** ۵ **فَسَيَقُولُونَ** ۲۱۲ **إِلَّا**
قَلِيلًا ۷

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ
فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَتَ فَإِنَّمَا يَنْكُتُ عَلَى نَفْسِهِ
وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا
عَظِيمًا ﴿١٠﴾ سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ
مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلْتَنَا أَمْوَالَنَا وَ أَهْلُونَا
فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِالسِّنْتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي
قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ
أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرًا ﴿١١﴾ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ
وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي
قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظُرُّكَ السَّوْءَ وَكُنْتُمْ
قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا
أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾ وَاللَّهُ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ
مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٤﴾
سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى
مَغَانِمِ لِنَأْخُذُوهَا ذُرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ
أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ
قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ فَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا
بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾

دست پیامبر اکرم ﷺ دست خداست:

(ای پیامبر ﷺ) کسانی که با تو (دست) بیعت می‌دهند، در حقیقت با خدا بیعت می‌کنند و دست خدا بالای دست آنهاست (خداوند شاهد تعهد بیعت کنندگان است و خود حافظ و تقویت کننده آنها است و با قدرت خویش ایشان را یاری می‌فرماید) هر کس پیمان را بشکند، در حقیقت به زیان خود پیمان‌شکنی کرده است (زیرا یاری خدا را از دست داده و در برابر او قرار گرفته است) و آنکس که در برابر عهده‌ی که با خدا بسته وفادار بماند (و حق بیعت را ادا کند) خداوند پاداش عظیمی به او خواهد داد.

﴿۱۰﴾

عذر تراشی و بهانه‌جویی منافقان برای عدم شرکت در جنگ:

(در سفر به قصد حج عمره که منجر به صلح حدیبیه شد، پیامبر ﷺ قبل از حرکت در میان قبایل اعلام نمود که همه آنها در این سفر او را همراهی کنند. اما افرادی که ایمانشان ضعیف بود، از این دستور سر باز زدند، وقتی که دیدند مسلمانان با دست پر و امتیازات قابل توجه ناشی از پیمان صلح حدیبیه به مدینه بازگشتند، آنان برای توجیه کار خود و تقاضای استغفار توسط پیامبر ﷺ از خدا نزد پیامبر آمدند. آیات مورد بحث ماجرای آنها را روشن می‌کند، می‌فرماید: ای پیامبر) به زودی متخلفان از اعراب بادیه‌نشین (که عذر تراشی کرده و دعوت تو را برای همراهی در سفر حج نپذیرفتند، با دیدن امتیازاتی که خداوند برای تو و همراهانت قائل شد به سوی تو می‌آیند و) می‌گویند: حفظ اموال و خانواده، ما را به خود مشغول داشت (و نتوانستیم در سفر حدیبیه تو را همراهی کنیم) پس برای ما طلب آمرزش کن. آنها به زیان خود چیزی می‌گویند که در دل ندارند! بگو: چه کسی می‌تواند در برابر خداوند از شما دفاع کند هرگاه زبانی برای شما بخواهد و یا اگر نفعی اراده کند (مانع گردد) و خداوند به تمام اعمالی که انجام می‌دهید آگاه است. (نه تنها به اعمالی که انجام می‌دهید، بلکه به تمام اسرار درون سینه‌ها و نیات شما نیز به خوبی آگاه است).

﴿۱۱﴾

گمان‌ها و پندارهای باطل منافقان:

(ای کسانی که پیامبر را در دعوتش اجابت نکردید علت این کار حفاظت از خانواده‌ها نبود) بلکه شما گمان کردید پیامبر ﷺ و مؤمنان هرگز به خانواده‌های خود باز نخواهند گشت. این پندار غلط و وسوسه‌های شیطانی در دل شما زینت یافته بود و گمان بد کردید و سرانجام به هلاکت رسیدید (زیرا از پادشاهی که خداوند برای مؤمنین در این سفر در نظر گرفت، شما را محروم نمود و این خسارت جبران‌ناپذیری است برای شما).

﴿۱۲﴾

سرانجام ایمان نیاوردن به خدا و پیامبر اسلام ﷺ:

(چون گاهی اوقات موضع‌گیری و کوتاهی مسلمانان ناشی از بی‌ایمانی افراد بود، لذا می‌فرماید:) کسی که ایمان به خدا و پیامبرش نیاورد (سرنوشتش آتش دوزخ است) چرا که ما برای کافران آتش فروزان فراهم کرده‌ایم.

﴿۱۳﴾

خداوند مالک آسمان و زمین است:

(برای اثبات قدرت خداوند بر مجازات کافران و منافقان می‌فرماید:) مالکیت و حاکمیت آسمانها و زمین از آن خداست، هر کس را بخواهد می‌بخشد و هر کس را بخواهد مجازات می‌کند (البته خواستن خدا بی‌مقدمه و بی‌حساب و کتاب نیست بلکه بر اساس حکمتش و اعمال انسانهاست) و خداوند بخشنده و مهربان است (راه توبه را برای گناهکاران باز گذاشته است تا هر کس بخواهد به سوی خداوند بیاید و مورد بخشش و لطف قرار گیرد).

﴿۱۴﴾

امتیاز ویژه برای کسانی که در ایمان خود ثابت قدم هستند:

(مسلمانان پس از بازگشت از صلح حدیبیه مژده فتح خیبر و غنائم بسیار را دریافت کردند، کسانی که پیامبر را در این سفر همراهی نکرده بودند به فکر چاره افتادند زیرا از این جنگ و غنائم آن محروم بودند بنابراین) هنگامی که شما برای به دست آوردن غنائمی حرکت می‌کنید به زودی متخلفان می‌گویند: بگذارید ما هم از شما پیروی کنیم (و در این جهاد شرکت کنیم) آنها می‌خواهند کلام خدا را تغییر دهند (ای پیامبر) به آنها بگو: شما هرگز نباید به دنبال ما بیایید، این مطلبی است که خداوند از قبل گفته است. (متخلفین) به زودی می‌گویند: (مطلب چنین نیست) بلکه شما نسبت به ما حسد می‌ورزید. البته آنها جز اندکی نمی‌فهمند. (به همین خاطر این سخنان را می‌گویند، بلکه خود ایشان به شما حسادت می‌ورزند که از لطف و فضل خدا محروم گشتند).

﴿۱۵﴾

لغات جدید: ۱۳ لغت

لِلْمُخَلَّفِينَ: برای متخلفان (از جهاد)، برای جاماندگان، برای ترک شدگان . **سَتُدْعُونَ:** به زودی دعوت می‌شوید .
تُقَاتِلُونَهُمْ: می‌جنگید با آنان . **يُسَلِّمُونَ:** اسلام می‌آورند، مسلمان می‌شوند . **يُعَذِّبُهُ:** عذاب می‌کند او را . **فَعَلِمَ:** پس دانست . **آتَاهُم:** پاداش داد به آنها . **يَأْخُذُونَهَا:** می‌گیرند آن را . **تَأْخُذُونَهَا:** می‌گیرید آن را . **فَعَجَّلَ:** پس پیش انداخت . **كَفَّ:** بازداشت . **لَمْ تَقْدَرُوا:** توانایی نداشتید، قادر نبودید .
قَاتَلَكُمُ: جنگید با شما

لغات تکراری

قل ۱۲ من ۲ الأعراب ۲۰۱ إلى ۳ قوم ۴۱ أولى
 بأس ۲۸۲ شديد ۲۵ أو ۴ فإن ۴ تطيعوا ۶۲ يؤتكم
 ۱۸۶ أجراً ۶۷ حسناً ۳۹ إن ۴ تتولوا ۵۱۰ كما ۳
 توليتم ۱۰ قبل ۵ يعذبكم ۱۹۳ عذاباً ۳ أليماً ۳ ليس
 ۲۷ على ۲ الأعمى ۱۳۳ حرج ۸۸ لنا ۱ الأعرج ۳۵۸
 المريض ۲۸ من ۳ يطع ۷۹ رسوله ۴۷ يدخله ۷۹
 جنات ۵ تجرى ۵ يتول ۱۱۷ لقد ۱۰ رضى ۱۲۷ عن
 ۷ المؤمنين ۱۴ إذ ۶ يباعدونك ۵۱۲ تحت ۱۱۹
 الشجرة ۶ ما ۲ في ۳ قلوبهم ۳ فأنزل ۱۹۳ السكينة
 ۴۰ عليهم ۱ فتحاً ۱۰۱ قريباً ۲۸ مغانم ۹۳ كثيرة ۳۹
 كان ۶ عزيزاً ۲۰ حكيماً ۶ وعدكم ۲۵۸ لكم ۴ هذه
 ۵ أیدی ۴۰۸ الناس ۳ عنكم ۸ لتكون ۲۱۹ آية ۱۷
 للمؤمنين ۱۵ يهديكم ۸۲ صراطاً ۱ مستقيماً ۱ أخرى
 ۴۸ عليها ۲۲ قد ۹ أحاط ۲۸۸ بها ۱۵ كل ۴ شئ
 ۴ قدبراً ۴ لو ۴ الذين ۱ كفروا ۳ لولوا ۱۹۶ الأدبار
 ۶۴ ثم ۵ لا يجدون ۹۷ ولياً ۱۷ نصيراً ۱۷ سنة ۲۶۲
 التي ۴ خلت ۲۰ لن تجدوا ۱۰۱ لسنة ۴۲۶ تبديلاً ۲۱۶

قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعُونَ إِلَى قَوْمٍ
 أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ فَإِنْ
 تَطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَتَوَلَّوْا
 كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾ لَيْسَ
 عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَ
 لَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَدْخُلْهُ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ
 يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾ لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ
 الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ
 فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ
 وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿١٨﴾ وَ مَغَانِمَ كَثِيرَةً
 يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٩﴾ وَعَدَّكُمْ اللَّهُ
 مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ
 هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً
 لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢٠﴾
 وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ
 بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢١﴾ وَ
 لَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلُوا الْأَدْبَرَ ثُمَّ
 لَا يَجِدُونَ وِلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٢٢﴾ سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي
 قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٢٣﴾

امتنانی دیگر برای منافقان:

(خداوند راه توبه و بازگشت را برای کسانی که در سفر صلح حدیبیه از فرمان پیامبر سرپیچی کرده‌اند گشوده و به پیامبر گرامی می‌فرماید:) به متخلفان از اعراب بادیه‌نشین بگو: به زودی از شما دعوت می‌شود که به سوی قومی جنگجو و پر قدرت گام بگذارید و با آنها پیکار کنید (تا از بین بروند) یا اسلام را پذیرا شوند. پس اگر اطاعت کنید، خداوند پاداش نیکی به شما می‌دهد و اگر سرپیچی کنید، آنگونه که قبلاً سرپیچی کردید، خداوند شما را عذاب دردناکی می‌کند (اگر از رفتار و تخلف قبلی خود واقعاً پشیمان شده‌اید، باید در میدان سخت جهاد، صداقت خود را ثابت کنید در واقع شما خودتان یک سفر بی‌خطر و آرام را با جنگی سخت جابه‌جا کردید و گرنه خداوند برای شما بسیار آسان گرفته بود با پادشاهای بسیار).

(۱۶)

کسانی که از جنگ و جهاد معاف شده‌اند:

(از آنجائی که در میان متخلفین افرادی بودند که معلول یا مریض یا نابینا و ناتوان بودند برای ضایع نشدن حق آنها، خداوند می‌فرماید:) بر نابینا و لنگ و بیمار گناهی نیست (اگر در میدان جهاد شرکت نکنند) هر کس اطاعت خدا و رسولش را کند او را در باغهایی از بهشت وارد می‌سازد که نهرها از زیر درختانش جاری است و آن کس که سرپیچی کند او را به عذاب دردناک گرفتار خواهد کرد (اینگونه افراد که از جنگ معاف شده‌اند اگر در جبهه نمی‌توانند شرکت کنند لاقبل در پشت جبهه هر آنچه از دست و زبانشان برمی‌آید انجام دهند).

(۱۷)

رضایت و خشودی خداوند از بیعت کنندگان:

خداوند از مؤمنانی که در زیر آن درخت با تو بیعت کردند (که اگر جنگی واقع شود از میدان فرار نکنند) راضی و خشنود شد. خدا آنچه را در درون قلب آنها (از صداقت و ایمان) نهفته بود می‌دانست، لذا آرامش را بر دل‌های آنها نازل کرد و فتح نزدیکی به عنوان پاداش، نصیب آنها فرمود (که همان صلح حدیبیه و آثار بعد از آن بود).

(۱۸)

پاداش‌های گوناگون برای بیعت کنندگان:

و (علاوه بر توفیقات معنوی پیروزیهای اجتماعی و سیاسی، از فوائد این همراهی مسلمانان) غنائم کثیری است که آن را به دست می‌آورند (یکی از این غنائم، فتح خیبر می‌باشد که اهل آن دارای مال و ثروت فراوان بودند که نصیب مسلمانان گردید و برای اطمینان کامل به وعده الهی می‌فرماید:) خداوند شکست‌ناپذیر و حکیم است.

(۱۹)

وعده خداوند متعال به مؤمنان:

(موضوع همچنان پیرامون صلح حدیبیه و حوادث و برکات بعد از آن است که نصیب مسلمانان شد می‌فرماید:) خداوند غنائم فراوانی به شما وعده داده است که آنها را به دست می‌آورید ولی این یکی (فتح خیبر) را زودتر برای شما فراهم ساخت و دست تعدی مردم (دشمنان) را از شما بازداشت، تا نشانه‌ای (بر حقانیت دعوت تو) برای مؤمنان باشد و خداوند شما را به راه راست هدایت کند.

(۲۰)

باز هم از برکات حدیبیه و ایمان اخلاص مؤمنان:

(خداوند به شما) غنائم و فتوحات دیگری وعده داده است که توانایی بر آن نداشتید (و ندارید) ولی خداوند، قدرتش بر آن احاطه دارد و (نصیب شما می‌کند و) خداوند بر هر چیز توانا است.

(۲۱)

(خیال نکنید اگر در حدیبیه کافران و مشرکان با شما می‌جنگیدند، برنده و پیروز می‌شدند) اگر کافران در آنجا با شما پیکار می‌کردند، به زودی پشت کرده و از میدان فرار می‌نمودند، سپس یار و یآوری نمی‌یافتند.

(۲۲)

(البته این منحصر به شما نیست، در گذشته نیز چنین بوده که یاری و نصرت الهی نصیب مؤمنان مخلص و مجاهد فی سبیل الله می‌شد) این یک سنت الهی است که در گذشته هم بوده است و هرگز برای سنت الهی تغییر و تبدیل نخواهی یافت.

(۲۳)

لغات جدید: ۱۸ لغت

بِطْنٍ: در درون، در دل . **مَكَّةَ**: مکه . **أَنْ أَظْفَرَكُمْ**: اینکه پیروز کرد شما را . **صَدُّوْكُمْ**: مانع شما شدند، باز داشتند شما را . **مَعْكُوفًا**: ممنوع، محبوس . **أَنْ يَبْلُغَ**: اینکه برسد . **لَمْ تَعْلَمُوهُمْ**: نشناختید آنها را . **أَنْ تَطَّوُّوهُمْ**: که پایمالشان کنید، که نابود کنید آنها را . **فَتَصِيبُكُمْ**: پس برسد به شما . **مَعْرَةً**: ضرر و زیان، ننگ و عار، کار ناپسند . **تَزَلُّوا**: جدا شدند . **لَعَذَابُنَا**: مسلماً عذاب کردیم . **الْحَمِيَّةَ**: تعصب و لجاجت، امتناع و حق ناپذیری، تحریک شدن خشم و فوران قوه غضب . **الزَّمَهُمْ**: همراه و ملازم آنها کرد . **لَتَدْخُلَنَّ**: البته حتماً وارد می شوید . **مُحَلِّقِينَ**: تراشنده ها . **مُقَصِّرِينَ**: کوتاه کنندگان (کوتاه کنندگان موی سر یا ناخن) . **فَجَعَلَ**: پس قرار داد

لغات تکراری

هو ۵ الَّذِي ۴ كَفَّ ۵۱۳ أَيَدِيَهُمْ ۱۲ عَنْكُمْ ۸ أَيَدِيَكُمْ
 ۷۴ عَنْهُمْ ۱۳ مِنْ ۲ بَعْدَ ۵ عَلَيْهِمْ ۱ كَانَ ۶ بِمَا ۲
 تَعْمَلُونَ ۱۱ بَصِيرًا ۱۵ هُمْ ۲ الَّذِينَ ۱ كَفَرُوا ۳ عَنْ ۷
 الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۲۲ الْهَدَىٰ ۳۰ مَحَلَّهُ ۳۰ لَوْلَا ۴۱
 رِجَالٌ ۷۷ مُؤْمِنُونَ ۴۹ نِسَاءً ۳۵ مُؤْمِنَاتٌ ۸۲ مِنْهُمْ ۱۱
 بَغَيْرِ ۹ عِلْمٍ ۶ لِيَدْخُلَ ۵۱۱ فِي ۳ رَحْمَتِهِ ۱۰ مَنْ ۳
 يَشَاءُ ۱۴ لَوْ ۴ عَذَابًا ۳ أَلِيمًا ۳ إِذْ ۶ جَعَلَ ۴ قُلُوبِهِمْ
 ۳ الْجَاهِلِيَّةَ ۷۰ فَانزَلَ ۱۹۳ سَكِينَتَهُ ۱۹۰ عَلَى ۲
 رَسُولِهِ ۴۷ الْمُؤْمِنِينَ ۱۴ كَلِمَةً ۵۸ التَّقْوَىٰ ۳۱ كَانُوا ۲۱
 أَحَقَّ ۳۶ بِهَا ۱۵ أَهْلَهَا ۸۴ بِكُلِّ ۵ شَيْءٍ ۴ عَلِيمًا ۵
 لَقَدْ ۱۰ صَدَقَ ۶۲ الرُّؤْيَا ۲۸۸ بِالْحَقِّ ۱۱ إِنْ ۴ شَاءَ ۴
 آمَنِينَ ۲۴۷ رُؤُوسِكُمْ ۳۰ لَاتَخَافُونَ ۱۳۷ فَعَلِمَ ۵۱۳ مَا
 ۲ لَمْ تَعْلَمُوا ۱۳۹ دُونَ ۴ ذَلِكَ ۲ فَتَحًا ۱۰۱ قَرِيبًا ۲۸
 أَرْسَلَ ۱۹۲ بِالْهُدَىٰ ۳ دِينَ ۱ الْحَقِّ ۵ لِيُظْهِرَهُ ۱۹۲
 كُلَّهُ ۶۵ كَفَىٰ ۷۷ بِاللَّهِ ۳ شَهِيدًا ۲۲

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيَدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيَدِيَكُمْ عَنْهُمْ
 بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ
 اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٤﴾ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا
 وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدَىٰ
 مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحَلَّهُمْ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ
 وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوُّوهُمْ
 فَتَصِيبُكُمْ مِنْهُمْ مَعْرَةٌ بَغَيْرِ عِلْمٍ لِيَدْخُلَ اللَّهُ
 فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَلُّوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ
 كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾ إِذْ جَعَلَ
 الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ
 الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ
 وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ
 وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ
 شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾ لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ
 الرُّءْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلَنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ
 شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ
 لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ
 دُونِ ذَلِكَ فَتَحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾ هُوَ الَّذِي
 أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
 عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

پیروزی مسلمانان بر کفار مکه:

او (خداوند) کسی است که دست کفار را (که بارها برای نابودی شما لشکرکشی کرده بودند) از شما در دل مکه بازداشت و دست شما را از آنها (بازداشت) بعد از آنکه شما را بر آنها پیروز کرد و خداوند نسبت به آنچه انجام می‌دهید بینا است

(۲۴)

خصوصیات مشرکان مکه:

(مشرکین مکه) آنها کسانی هستند که کافر شدند و شما را از زیارت مسجدالحرام بازداشتند و قربانی‌های شما را از اینکه به محل قربانگاه برسد (مانع شدند).

مؤمنان باعث نجات کافران شدند:

و اگر به خاطر این نبود که مردان و زنان باایمانی (که در مکه بودند و نتوانسته بودند هجرت کنند یا عقیده خود را مخفی کرده بودند) در این میان بدون آگاهی شما زیر دست و پا از بین می‌رفتند و از این راه بدون اطلاع، عیب و عاری دامان شما را می‌گرفت (خداوند هرگز مانع جنگ بین شما و کفار مکه نمی‌شد و شما را بر آنها مسلط ساخت تا کیفر خود را ببینند و) هدف این بود که خداوند هر کس را بخواهد در رحمت خود وارد کند اگر صفوف مؤمنان از کفار در مکه جدا می‌شد (و) بیم از میان رفتن مؤمنان مکه نبود) ما کافران را به عذاب دردناکی مجازات می‌کردیم (و آنها را با دست شما سخت کیفر می‌دادیم).

(۲۵)

همراه کردن روح تقوا با مؤمنان:

به خاطر بیاورید هنگامی که کافران، نخوت و خشم جاهلیت را در دل‌های خود قرار دادند (و با این کار مانع ورود پیامبر ﷺ و مؤمنان به خانه خدا و انجام زیارت و قربانی شدند ولی) خداوند حالت سکینه و آرامش را بر رسول خویش و مؤمنان نازل فرمود و خداوند آنها را به روح تقوا ملزم ساخت و آنها از هر کس سزاوارتر و شایسته‌تر بودند نسبت به آن (توجه خداوند) و اهل و لایق آن بودند و خداوند به هر چیزی آگاه است (هم ثبات بد کفار را می‌داند و هم پاکدلی مؤمنان را).

(۲۶)

خواب پیامبر در مورد انجام مراسم حج:

(پیامبر ﷺ) در مدینه خواب دید که با یاران خود برای انجام مناسک حج وارد مکه می‌شوند، این خواب را به یاران خود بیان کرد، همه خوشحال شدند و تصور کردند که این عمل همان سال انجام خواهد شد، اما وقتی که مشرکان در حدیبیه مانع انجام این زیارت شدند، عده‌ای در صحت خواب پیامبر ﷺ گرفتار شک و تردید شدند. پیامبر ﷺ فرمود مگر من به شما گفتم این رؤیا همین امسال تحقق خواهد یافت؟ آیه مزبور در هنگام بازگشت به مدینه در همین رابطه نازل شد و بر راست بودن خواب پیامبر ﷺ تأکید نمود).

خداوند آنچه را به پیامبرش در عالم خواب نشان داده است، راست و حق بود، به طور قطع همه شما به خواست خدا وارد مسجدالحرام می‌شوید در نهایت امنیت در حالی که سرهای خود را تراشیده یا ناخنهای خود را کوتاه کرده‌اید و از هیچکس ترس و وحشتی ندارید. ولی خداوند چیزهایی می‌دانست که شما نمی‌دانستید (و در این تأخیر حکمتی بود) و قبل از آن فتح نزدیکی (برای شما) قرار داد (منظور از فتح نزدیک، صلح حدیبیه یا فتح خیبر است).

(۲۷)

غلبه اسلام بر همه ادیان:

او (خداوند) کسی است که رسولش را با هدایت و دین حق فرستاد تا آن را بر همه ادیان غالب گرداند و کافی است که خدا شاهد و گواه این موضوع باشد.

(۲۸)

لغات جدید: ۲۵ لغت

أَشِدَّاءُ: سرسخت ها . **رُحَمَاءُ:** مهربانان . **سِيمَاهُمْ:** علامت و نشانه آنها . **السُّجُودُ:** سجده کردن، پیشانی بر زمین گذاشتن برای عبادت . **كَزْرَعٍ:** مانند کشتزار، مانند زراعت . **شَطَاءُ:** جوانه اش (شاخه کوچکش) . **فَأَزْرَهُ:** پس نیرو داد به آن . **فَأَسْتَوَى:** پس محکم و سخت شد . **فَأَسْتَوَى:** پس بر پا ایستاد پس تسلط و احاطه پیدا کرد . **سُوقِهِ:** ساقه‌هایش . **يُعْجِبُ:** شگفت زده می‌کند . **الزُّرَّاعُ:** زارعان، کشاورزان . **لِيَغِيظَ:** تا به خشم آورد . **لَا تُقَدِّمُوا:** پیشی نگیرید . **لَا تَرْفَعُوا:** بلند نکنید، بالا نبرید . **أَصْوَاتِكُمْ:** صداهایتان . **صَوْتٍ:** صدا . **لَا تَجْهَرُوا:** آشکار نکنید (لا تجهروا بالقول: بلند صحبت نکنید) . **كَجَهْرٍ:** مانند آشکار کردن . **أَنْ تَحْبَطَ:** که نابود شود **يَغْضُونَ:** کم می‌کنند، پایین می‌آورند . **أَصْوَاتَهُمْ:** صداهایشان **أَمْتَحَنَ:** آزمایش نمود . **يُنَادُونَكَ:** ندا می‌دهند تو را، صدا می‌زنند تو را . **الْحُجْرَاتِ:** اتاقها

لغات تکراری

مُحَمَّدٌ ۶۸ رَسُولُ ۱۳ الَّذِينَ ۱ مَعَهُ ۳۳ عَلَى ۲ الْكُفَّارِ ۱۷ بَيْنَهُمْ ۱۸ تَرَاهُمْ ۱۷۶ رُكْعًا ۱۹ سُجَّدًا ۹ يَتَّبِعُونَ ۱۰۶ فَضْلًا ۱۰ مِنْ ۲ رِضْوَانًا ۵۱ فِي ۳ وَجُوهِهِمْ ۶۳ أَثَرُ ۳۱۸ ذَلِكَ ۲ مَثَلَهُمْ ۴ التَّوْرَةَ ۵۰ الْإِنْجِيلِ ۵۰ أَخْرَجَ ۱۵۳ بِهِمْ ۳ وَعَدَّ ۹۴ آمَنُوا ۳ عَمِلُوا ۵ الصَّالِحَاتِ ۵ مِنْهُمْ ۱۱ مَغْفِرَةً ۳۵ أَجْرًا ۶۷ عَظِيمًا ۳ بِسْمِ ۱ الرَّحْمَنِ ۱ الرَّحِيمِ ۱ يَا أَيُّهَا ۴ بَيْنَ ۱۰ يَدَيِ ۱۵۷ رَسُولِهِ ۴۷ اتَّقُوا ۷ أَنْ ۳ سَمِعَ ۲۰ عَلِيمٌ ۵ فَوْقَ ۵۷ النَّبِيِّ ۵۵ لَهُ ۱۶ بِالْقَوْلِ ۲۵۹ بَعْضِكُمْ ۶ لِبَعْضٍ ۶ أَعْمَالِكُمْ ۲۱ أَنْتُمْ ۴ لَأَتَشْعُرُونَ ۲۴ عِنْدَ ۸ رَسُولِ ۱۳ أَوْلَيْكَ ۲ قُلُوبِهِمْ ۳ لِلتَّقْوَى ۳۸ لَهُمْ ۳ وَرَاءَ ۱۵ أَكْثَرُهُمْ ۱۵ لَأَيَقُولُونَ ۲۶

مُحَمَّدَ رَسُولَ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ
رُحَمَاءَ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكْعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا
مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ
مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ
فِي الْإِنْجِيلِ كَزْرَعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ
فَأَسْتَوَىٰ عَلَىٰ سُوْقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ
بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٩﴾

سُورَةُ الْحُجْرَاتِ
مدنية ١٨ آياتها ٤٩ ترتيبها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ
اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَأَنْتُمْ أُلَّهِ إِنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا
أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ
بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ
أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ
يَغْضُونَ أَسْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ
الَّذِينَ أَمْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَىٰ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ
وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

خصوصیات مسلمانان یاری کننده پیامبر اسلام ﷺ:

محمد ﷺ فرستاده خداست (خواه کفار قریش بپسندند و در پیمان صلح حدیبیه بنویسند یا نپسندند و ننویسند) و کسانی که با او هستند، در برابر کفار شدید و محکم می‌باشند (و انفعال و نقطه ضعفی نشان نمی‌دهند زیرا خداوند با کفار به شدت رفتار می‌کند) اما در میان خود، صمیمی و مهربانند (زیرا خداوند نسبت به مؤمنان مهربان است) پیوسته آنها را در حال رکوع و سجود می‌بینی (زیرا که در برابر او امر خدا کمال خشوع و خضوع را دارند و دائماً به اطاعت و عبادت او مشغولند). آنها همواره فضل خدا و رضای او را می‌طلبند (سعی و تلاش می‌کنند در راه خدا و از راه حلال که مورد رضای پروردگار است امرار معاش می‌کنند. سربار کسی نیستند و چشم انتظارشان به دست کسی دوخته نشده است و خدا را نیز در قبال اعمال خود بدهکار پاداشش نمی‌دانند زیرا او را لایق پرستش می‌دانند و تسلیم او هستند زیرا او شایسته تسلیم شدن است، بلکه از فضل و بخشش او می‌خواهند و هر چه از سوی خدا نعمت داده شود آن را از لطف پروردگار می‌دانند نه لیاقت و قابلیت خویش) نشانه آنها (این است که) در صورتشان اثری از سجده‌ها نمایان است (به خاطر تعدد و طولانی بودن سجده‌هایشان در برابر خدای رحمان). این توصیف ایشان است در تورات (در آن کتاب آسمانی پیروان حضرت محمد ﷺ اینگونه معرفی شده‌اند. در واقع اگر کسی بخواهد تا بداند خداوند چه کسانی را امت رسول‌الله می‌داند می‌تواند با معیارهای بالا خود و دیگران را بسنجد).

پاداش بسیار بزرگ برای پیروان راستین پیامبر اسلام ﷺ:

توصیف آنها (که همراه و پیرو پیامبر هستند) در انجیل همانند زراعتی است که جوانه‌های خود را خارج ساخته (و سختی زمین مانع سر بلند کردن آن نشده است). سپس به تقویت آن پرداخته تا محکم شده (و دچار سستی و نخوت و تنبلی نشده و شک و تردید آن را بی‌هدف و بی‌انگیزه نساخته است) و راست قامت و استوار بر پای خود ایستاده است، (سربار کسی نیست، خموده و افسرده و پژمرده نیست، زیر بار کسی هم نیست بلکه سربلند و سرفراز و با افتخار) و به قدری نمو و رشد کرده و پربرکت شده که زارعان را به شگفتی وا می‌دارد (زیرا با تمام قدرت و توان از تمام امکانات و لحظات برای اطاعت پروردگار و به کار بستن فرامین او و نزدیک شدن به خدا استفاده کرده و از حمایت و نصرت او برخوردار گشته است) تا کافران را به خشم آورد (و آرامش و آسایش را از آنان بگیرد و دنیایشان را همچون آخرتشان پر از عذاب کند و آنقدر در این خشم بسوزند که قدرت درست فکر کردن و درست عمل کردن را از دست بدهند که این عامل نابودی آنها خواهد بود) خداوند متعال از میان کسانی که همواره با پیامبر بودند به کسانی که ایمان آوردند و عمل صالح انجام داده‌اند وعده آمرزش و اجر عظیمی داده است. (کاملاً مشخص است که تا زمانی این مقام را دارا هستند که شرایط آن را همواره حفظ کنند یعنی ایمان و عمل صالح لایق پاداش می‌باشند و گرنه هیچ نصیبی نخواهند داشت).

(۲۹)

«به نام خداوند بخشنده مهربان»

احترام و بزرگداشت رهبر دینی و الهی:

ای کسانی که ایمان آورده‌اید چیزی را در برابر خدا و رسولش مقدم نشمرید (بر ایشان پیش‌دستی نکنید و تعیین تکلیف ننمایید) و تقوای الهی پیشه کنید، (و از پیامبر کاملاً پیروی کنید) که خداوند شنوا و دانا است. (گروهی از طایفه بنی تمیم و اشراف آنها وارد مدینه شدند، وقتی که داخل مسجد پیامبر ﷺ گشتند، صدا را بلند کرده، از پشت حجره‌هایی که منزلگاه پیامبر ﷺ بود فریاد زدند: یا محمد به سوی ما خارج شو، ای محمد! بیرون بیا پس این آیه نازل گشت) ای کسانی که ایمان آورده‌اید، صدای خود را فراتر از صدای پیامبر ﷺ نکنید و در برابر او بلند سخن نگویید و داد و فریاد نزنید، آنگونه که بعضی از شما در برابر بعضی بلند فریاد می‌زند (که این کار زشتی است). مبادا (با این کارهای زشت) اعمال شما نابود گردد، در حالی که نمی‌فهمید (از این پس که خداوند به شما آموخت، اگر این کار را ادامه دهید اعمال شما تباہ خواهد شد).

(۲)

پاداش عظیم برای اهل تقوا:

آنها که صدای خود را نزد رسول خدا کوتاه می‌کنند کسانی هستند که خداوند قلوبشان را برای تقوا خالص ساخته و برای آنها آمرزش و پاداش عظیمی است.

(۳)

توهین به پیامبر نشانه نادانی و بی‌خردی است:

کسانی که تو را از پشت حجره‌ها بلند صدا می‌زنند، بیشترشان عقل و خرد ندارند (زیرا ابتدائی‌ترین قدرت تأمل و تفکر این موضوع را درک می‌کند که حتی برای انسان عادی نیز درست نیست که با داد و فریاد و صدای ناهنجار دعوت به حاضر شدن بنمایند چه رسد به پیامبر خدا ﷺ که برترین و محبوبترین مخلوق در نزد خداست).

(۴)

لغات جدید: ۲۴ لغت

تَخْرُجُ: خارج شوی . **أَنْ تُصِيبُوا:** که (مبادا) آسیب برسانید .
فُتِّصِحُوا: پس می شوید، پس صبح می کنید . **يُطِيعُكُمْ:** اطاعت می کند شما را . **لَعْنَتُمْ:** حتماً به سختی افتادید . **حَبَّبَ:** محبوب کرد . **زَيْنَهُ:** زینت بخشید آن را . **كْرَهُ:** منفور کرد، مکروه و زشت کرد . **الْعَصِيَانَ:** گناه و سرکشی . **الرَّاشِدُونَ:** هدایت یافتگان، رشد یافتگان . **اِفْتَتَلُوا:** با هم نزاع کردند، جنگیدند .
فَأَصْلَحُوا: پس اصلاح کنید . **تَفَعَّى:** تجاوز و ستم کرد . **تَبَغَّى:** تجاوز و ستم می کند . **تَفَىءَ:** باز گردد . **فَاءَتْ:** برگشت .
أَقْسَطُوا: قسط و عدل پیشه کنید، انصاف دهید . **أَخْوَيْكُمْ:** دو برادرتان . **لَا يَسْخَرُ:** مسخره نکند . **أَنْ يَكُنَّ:** که باشند (زنان) .
لَا تَلْمِزُوا: عیب جویی نکنید . **لَا تَنَابَرُوا:** لقب ندهید، ننماید .
بِالْأَقْبَابِ: با لقبها . **لَمْ يَتَّبِعْ:** توبه نکرد

لغات تکراری

لَوْ ۴ أَنَّهُمْ ۷ صَبَرُوا ۱۶۶ حَتَّى ۸ إِلَيْهِمْ ۵۹ لَكَانَ ۶۴ خَيْرًا ۸ لَهُمْ ۳ غَفُورٌ ۲۶ رَحِيمٌ ۱ يَا أَيُّهَا ۴ الَّذِينَ ۱ آمَنُوا ۳ ان ۴ جَاءَكُمْ ۱۳ فَاسِقٌ ۴۱۶ بِنَبَأٍ ۳۷۸ فَتَبَيَّنُوا ۹۳ قَوْمًا ۴۱ بِجَهَالَةٍ ۸۰ عَلَى ۲ مَا ۲ فَعَلْتُمْ ۲۴۶ نَادِمِينَ ۱۱۲ اَعْلَمُوا ۳۰ أَنْ ۵ فِيكُمْ ۲۳ رَسُولَ ۱۳ فِي ۳ كَثِيرٌ ۵ مِنْ ۲ الْأَمْرِ ۱۸ لَكِنَّ ۱۶ إِلَيْكُمْ ۴۶ الْإِيمَانَ ۷۲ قُلُوبِكُمْ ۱۱ الْكُفْرَ ۱۷ الْفُسُوقَ ۳۱ أَوْلَيْكُمْ ۲ هُمْ ۲ فَضْلًا ۱۰ نِعْمَةً ۳۳ عَلِيمٌ ۵ حَكِيمٌ ۶ طَائِفَتَانِ ۶۶ الْمُؤْمِنِينَ ۱۴ بَيْنَهُمَا ۸۴ فَإِنْ ۴ اخِذَاهُمَا ۴۸ الْأُخْرَى ۴۸ فَقَاتِلُوا ۹۰ الَّتِي ۴ إِلَى ۳ بِالْعَدْلِ ۴۸ ان ۳ يُحِبُّ ۳۰ الْمُقْسَطِينَ ۱۱۵ أَنَّمَا ۳ الْمُؤْمِنُونَ ۴۹ اخْوَةٌ ۷۸ بَيْنَ ۱۰ اتَّقُوا ۷ لَعَلَّكُمْ ۴ تُرْحَمُونَ ۶۶ عَسَى ۳۴ أَنْ يَكُونُوا ۱۸۹ مِنْهُمْ ۱۱ لَا نِسَاءَ ۳۵ مِنْهُمْ ۴۴ أَنْفُسَكُمْ ۷ بِنَسِ ۱۹ الْإِسْمِ ۱۰۷ بَعْدَ ۵ مِنْ ۳ فَأَوْلَيْكُمْ ۱۲ الظَّالِمُونَ ۸

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا
لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا
بِجَهَالَةٍ فَتُصِحُّوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾
وَأَعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ
مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ
وَزَيَّنَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ
وَالْعَصِيَانَ أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾
فَضَلَّ مَن لَّهِ وَنِعْمَةٌ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ حَكِيمٌ ﴿٨﴾
وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا
بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتَ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا
الَّتِي تَبَغَّى حَتَّى تَفَىءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ
فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ
الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ
فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخْوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ
﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرَكُم مِّن قَوْمٍ
عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ
عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَ
لَا تَنَابَرُوا بِاللَّيْلِ لِقَبِّ بِنَسِ الْأَسْمِ الْفُسُوقِ بَعْدَ
الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتَّبِعْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

ممنوعیت ایجاد مزاحمت در زندگی پیامبر:

(ای پیامبر ﷺ) اگر آنها صبر می کردند، تا خودت بیرون آیی و به سراغشان روی، برای آنها بهتر بود و خداوند آمرزنده مهربان است. (اگر آنان که چنین عملی مرتکب شده اند توبه کنند خدا می بخشد).

(۵)

لزوم تحقیق در مورد خبرهای مهم:

ای کسانی که ایمان آورده اید، اگر شخص گناهکاری خبری برای شما بیاورد درباره آن تحقیق کنید مبادا از روی نادانی به گروهی آسیب برسانید و آنگاه از کرده خود پشیمان شوید.

(۶)

هدایت یافتگان:

و بدانید فرستاده خدا در میان شما است، (و مورد تأیید و حمایت خداوند نیز هست، پس نگران نباشید و بی چون و چرا از او اطاعت کنید) هرگاه در بسیاری از امور از شما اطاعت کند به مشقت خواهید افتاد، (زیرا شما مصلحت کار را نمی دانید) ولی خداوند ایمان را محبوب شما قرار داده و آن را در دلها پتان زینت بخشید و (برعکس) کفر و فسق و گناه را منفور شما قرار داده است، کسانی که دارای این صفاتند هدایت یافتگانند (زیرا تسلیم پیامبر و دستورات او می گردند و در نتیجه دچار انحراف و گمراهی نمی گردند).

(۷)

این فضلی است از ناحیه خداوند و نعمتی است که بر شما ارزانی داشته (که قبل از این از آن بی بهره بودید ولی خداوند شما را مورد لطف خویش قرار داد) و خداوند دانا و حکیم است (و شما را به بهترین راه راهنمایی می کند).

(۸)

وظیفه مؤمنان در هنگام جنگ و اختلاف میان گروه‌هایی از آنها:

هرگاه دو گروه از مؤمنان (به خاطر مسائلی) با هم به نزاع و جنگ پردازند، (کاری نکنید که این اختلاف بیشتر گردد بلکه تلاش کنید) در میان آنها صلح برقرار سازید.

و اگر یکی از این دو گروه بر دیگری تجاوز و ستم نمود (و تسلیم پیشنهاد صلح نشد، شما موظفید با طایفه تجاوزگر و ظالم پیکار کنید تا به فرمان خدا بازگردد و گردن نهد پس اگر (طایفه ظالم) تسلیم (حکم خدا) شود، در میان آن دو، طبق اصول عدالت، صلح برقرار سازید (جانبداری از یکی نکنید) و قسط و عدل را رعایت کنید (تا هر گونه ظلم و تبعیض و بی عدالتی دفع گردد) که خداوند عدالت‌پیشگان را دوست دارد.

(۹)

مؤمنان با یکدیگر برادر هستند:

(برای تأکید این موضوع و بیان علت آن می فرماید: مؤمنان برادر یکدیگرند بنابراین میان دو برادر خود صلح را برقرار کنید، و (به این وسیله) تقوای الهی پیشه کنید تا مشمول رحمت او گردید.

(۱۰)

مسخره کردن و عیب‌جویی ممنوع:

ای کسانی که ایمان آورده اید، نباید گروهی از مردان شما گروه دیگر را استهزاء کند، شاید آنها از اینها بهتر باشند و نه زنانی، زنان دیگر را مسخره کنند، شاید آنان بهتر از اینان باشند و یکدیگر را مورد طعن و عیبجویی قرار ندهید و با القاب زشت و ناپسند یاد نکنید، بسیار بد است که بر کسی بعد از ایمان نام زشت بگذارند و آنها که توبه نکنند ظالم و ستمگرند (و دچار عاقبت ظالمین خواهند شد).

(۱۱)

لغات جدید: ۲۲ لغت

لَا تَجَسَّسُوا: تجسس نکنید، جاسوسی نکنید (برای با خبر شدن از خلوت و احوال خصوصی دیگران جستجو نکنید). **لَا يَغْتَابُ:** غیبت نکند. **أَيُّهَا:** آیا دوست دارد. **أَنْ يَأْكُلَ:** که بخورد. **فَكَرِهْتُمُوهُ:** پس کراهت داشتید از آن، پس متنفر شدید از آن. **شُعُوبًا:** قبایل بزرگ. **قَبَائِلَ:** قبیله‌ها. **لِتَعَارَفُوا:** تا یکدیگر را بشناسید. **أَكْرَمَكُمْ:** گرامی ترین شما. **اتِّقَاكُمْ:** باتقواترین شما. **أَسْلَمْنَا:** اسلام آوردیم، تسلیم شدیم. **لَمَّا يَدْخُلُ:** داخل نشده است. **لَا يَلْتَكُمُ:** نمی‌کاهد از شما، کم نمی‌گذارد برای شما. **لَمْ يَرْتَابُوا:** شک و تردید نکردند. **الصَّادِقُونَ:** راستگویان. **أَتَعْلَمُونَ:** آیا یاد می‌دهید. **بِدِينِكُمْ:** به دینتان. **يَمُنُّونَ:** منت می‌گذارند. **أَنْ أَسْلَمُوا:** اینکه اسلام آورده‌اند. **لَا تَمُنُوا:** منت نگذارید. **إِسْلَامَكُمْ:** اسلام آوردنتان **أَنْ هَذَاكُمْ:** اینکه هدایت کرد شما را

لغات تکراری

يَا أَيُّهَا ۴ الَّذِينَ ۱ آمَنُوا ۳ اجْتَنِبُوا ۲۷۱ كَثِيرًا ۵ مِنْ
 ۲ الظَّنَّ ۷۰ انَّ ۳ بَعْضَ ۱۱ اِثْمَ ۲۶ بَعْضُكُمْ ۶
 اَحَدُكُمْ ۲۷ لَحْمَ ۲۶ اَخِيهِ ۲۷ مِيثًا ۱۴۳ اتَّقُوا ۷ تَوَابُ
 ۶ رَحِيمٍ ۱ النَّاسِ ۳ اِنَّا ۳ خَلَقْنَاكُمْ ۱۳۹ ذَكَرَ ۵۴
 اَنْشَىٰ ۲۷ جَعَلْنَاكُمْ ۲۲ عِنْدَ ۸ عَلِيمٍ ۵ خَبِيرٌ ۳۸ قَالَتْ
 ۱۸ الْأَعْرَابُ ۲۰۱ آمَنَّا ۳ قُل ۱۲ لَمْ تُؤْمِنُوا ۴۹۷ لَكِنْ
 ۳ قُولُوا ۹ الْإِيمَانُ ۷۲ فِي ۳ قُلُوبِكُمْ ۱۱ اِنْ ۴
 تُطِيعُوا ۶۲ رَسُولَهُ ۴۷ أَعْمَالَكُمْ ۲۱ شَيْئًا ۴ غَفُورٌ ۲۶
 اِنَّمَا ۳ الْمُؤْمِنُونَ ۴۹ بِاللَّهِ ۳ ثُمَّ ۵ جَاهَدُوا ۳۴ بِأَمْوَالِهِمْ
 ۹۴ أَنْفُسِهِمْ ۳ سَبِيلِ ۱۷ أَوْلِيَّكَ ۲ هُمْ ۲ يَعْلَمُ ۱۲ مَا
 ۲ السَّمَاوَاتِ ۵ الْأَرْضِ ۳ بِكُلِّ ۵ عَلَيْكَ ۴۱ عَلَيَّ ۸۹
 بَلِ ۱۳ يَمُنُّ ۲۵۷ عَلَيْكُمْ ۷ لِلْإِيمَانِ ۷۲ كُنْتُمْ ۴
 صَادِقِينَ ۴ غَيْبٌ ۶ بَصِيرٌ ۱۵ بِمَا ۲ تَعْمَلُونَ ۱۱

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَابَ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُّحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾ يَأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِّن ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَىٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْأَعْرَابُ ءَأَمَّنَّا قُل لَّمْ نُؤْمِنُوا وَلَكِن قُولُوا ءَأَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِّنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ أَتَعْلَمُونَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾ يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُل لَّا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

سوء ظن و تجسس و غیبت حرام است:

ای کسانی که ایمان آورده‌اید از بسیاری از گمان‌ها (و سوء ظن به دیگران) پرهیزید، چرا که بعضی از گمان‌ها (در حدّ سوء ظن و) گناه است و هرگز در کار دیگران تجسس نکنید، هیچکدام از شما دیگری را غیبت نکنند (برای تجسس زشتی این عمل آن را با تمثیلی بیان می‌کند) آیا هیچ یک از شما دوست دارد که گوشت برادر مرده خود را بخورد؟ (یقیناً شما همگی از این کار) کراهت دارید (خداوند راه بازگشت را برای مرتکبان احتمالی این گناهان باز گذاشته است و می‌فرماید: تقوای الهی پیشه کنید و) از غیبت و سوء ظن و تجسس از دیگران پرهیزید و در عقوبت اینها) از خدا بترسید که (در صورت توبه و استغفار شما) خداوند نیز توبه‌پذیر و بسیار مهربان است (از رسول خدا ﷺ سوال شد: کفار «غیبت» چیست؟ فرمود: هر وقت او را به یاد آوردی برایش استغفار کنی).

(۱۲)

معیار ارزش‌گذاری در جامعه اسلامی:

ای مردم! ما شما را از یک مرد و زن آفریدیم و (سپس) شما را تیره‌ها و قبیله‌های (مختلفی) قرار دادیم تا یکدیگر را بشناسید ولی گرمای ترین شما نزد خداوند با تقوا ترین شماست. همانا خداوند دانا و آگاه است (به همه چیز از جمله تقوای قلبها)

(۱۳)

عمل به دستورات خدا و پیامبر ﷺ نشانه ایمان قلبی است:

عربهای بادیه‌نشین گفتند: ایمان آورده‌ایم (ای پیامبر به آنان) بگو شما ایمان نیاورده‌اید، ولی (بهتر است) بگویید: اسلام آورده‌ایم، و هنوز ایمان وارد قلب‌های شما نشده است! و اگر از خدا و رسولش اطاعت کنید (که نشانه وارد شدن ایمان به قلب شماست) پاداش اعمال شما را به طور کامل می‌دهد زیرا خداوند بخشنده و مهربان است.

(۱۴)

خصوصیات مؤمنان واقعی:

مؤمنان واقعی تنها کسانی هستند که به خدا و رسولش ایمان آورده‌اند، سپس هرگز شک و تردیدی به خود راه نداده‌اند و با اموال و جانهای خود در راه خدا به جهاد پرداخته‌اند چنین کسانی راستگو (و مؤمن واقعی) هستند (به کسانی که ادعای ایمان می‌کنند) بگو: آیا می‌خواهید خداوند را از ایمان خود باخبر سازید؟ او تمام آنچه را در آسمانها و زمین است می‌داند، خداوند از همه چیز آگاه است.

(۱۵)

(۱۶)

عنایت و منت خداوند بر مؤمنان برای ایمان آوردنشان:

(ای پیامبر ﷺ) آنها بر تو منت می‌گذارند که اسلام آورده‌اند، به آنها بگو: اسلام خود را بر من منت نگذارید، بلکه خداوند بر شما منت می‌گذارد که شما را به سوی ایمان هدایت کرد، اگر در ادعای ایمان راستگو هستید (و اگر در ایمانتان صادق نباشید که هیچ بحثی با پیامبر ﷺ نباید داشته باشید).

(۱۷)

خداوند غیب آسمانها و زمین را می‌داند و نسبت به آنچه انجام می‌دهید بصیر و بینا است (اصرار نداشته باشید که حتماً مؤمن هستید و نیازی به سوگند نیست خداوند، هم می‌بیند چه می‌کنید و هم می‌داند نیت‌های شما را).

(۱۸)

لغات جدید: ۲۲ لغت

زُلْزِلَتْ: لرزانده شد . **زَلَزَلَهَا:** لرزیدن شدیدش . **أَخْرَجَتْ:** خارج ساخت . **أَثْقَالَهَا:** بارهای سنگینش . **تُحَدِّثُ:** بازگو می کند . **أَخْبَارَهَا:** خبرهای آن . **يَصْدُرُ:** بیرون می آید، ظاهر می شود، باز می گردد . **لِيُرَوْا:** تا نشان داده شوند . **بِيرَةٍ:** می بیند . آن را . **الْعَادِيَاتِ:** به سرعت دوندگان، اسبهای تازنده . **ضَبْحًا:** صدای نفس زدن . **فَالْمُورِبَاتِ:** پس آتش افروزان . **قَدْحًا:** آتش برآوردن (زدن سنگ بر یکدیگر برای تولید جرقه) . **فَالْمُعِيرَاتِ:** پس هجوم آوردگان، پس حمله کنندگان **فَأَثَرُنَ:** پس برانگیختند، پس زیر و رو کردند، پس پراکندند **نَقَعًا:** گرد و غبار . **فَوْسَطُنَ:** پس به میان (دشمن) وارد شدند، پس به وسط لشکر زدند . **لَكَنُودًا:** حتماً بسیار ناسپاس . **لَشَهِيدًا:** حتماً گواه . **لِحُبِّ:** برای دوستی . **أَفَلَا يَعْلَمُ:** پس آیا نمی داند . **بُعْثَرًا:** آشکار شد، زیر و رو شد

لغات تکراری

جَزَاؤُهُمْ ۶۱ عِنْدَ ۸ رَبِّهِمْ ۲ جَنَّتْ ۵ عَدَنَ ۱۹۸
تَجْرِي ۵ مِنْ ۲ تَحْنِهَا ۵ الْأَنْهَارُ ۵ خَالِدِينَ ۲۴ فِيهَا ۵
أَبْدًا ۱۵ رَضِيَ ۱۲۷ عَنْهُمْ ۱۳ رَضُوا ۱۲۷ عَنْهُ ۸۳
ذَلِكَ ۲ لِمَنْ ۲۴ خَشِيَ ۸۲ رَبَّهُ ۶ بِسْمِ ۱ الرَّحْمَنِ ۱
الرَّحِيمِ ۱ إِذَا ۳ الْأَرْضُ ۳ قَالَ ۶ الْإِنْسَانُ ۸۳ مَا ۲
يَوْمَئِذٍ ۷۲ بَانَ ۲۶ رَبِّكَ ۶ أَوْحَى ۲۷۴ لَهَا ۲۰ النَّاسُ
۳ أَشْنَاتًا ۳۵۸ أَعْمَالَهُمْ ۲۵ فَمَنْ ۷ يَعْمَلُ ۹۶ مِثْقَالَ ۸۵
ذَرَّةٍ ۸۵ خَيْرًا ۸ مِنْ ۳ شَرًّا ۳۴ صَبْحًا ۲۳۰ بِهِ ۴
جَمْعًا ۳۰۴ إِنَّ ۳ لِرَبِّهِ ۲۸۴ أَنَّهُ ۶ عَلَى ۲ لَشَدِيدٍ ۲۵۰
فِي ۳ الْقُبُورِ ۳۳۳

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتْ عَدَنَ تَجْرِي
مِنْ تَحْنِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبْدًا رَضِيَ اللَّهُ
عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ﴿۸﴾

سُورَةُ الزَّلْزَلَةِ
مَدِينَةُ أَتَاهَا ۸
تُرْسِبَا ۹۹

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿۱﴾ وَأَخْرَجَتِ
الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿۲﴾ وَقَالَ الْإِنْسَانُ
مَا لَهَا ﴿۳﴾ يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿۴﴾
بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَى لَهَا ﴿۵﴾ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ
النَّاسُ أَشْنَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ﴿۶﴾ فَمَنْ
يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿۷﴾ وَمَنْ
يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿۸﴾

سُورَةُ الْعَادِيَاتِ
مَدِينَةُ أَتَاهَا ۱۱
تُرْسِبَا ۱۰۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَادِيَاتِ صَبْحًا ﴿۱﴾ فَالْمُورِبَاتِ
قَدْحًا ﴿۲﴾ فَالْمُعِيرَاتِ صَبْحًا ﴿۳﴾ فَأَثَرُنَ بِهِ
نَقَعًا ﴿۴﴾ فَوْسَطُنَ بِهِ جَمْعًا ﴿۵﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ
لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ﴿۶﴾ وَ إِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ
لَشَهِيدٌ ﴿۷﴾ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ﴿۸﴾
أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ﴿۹﴾

پاداش و سرنوشت بهترین انسان‌ها:

جزا و مزد ایشان نزد پروردگارشان بهشت‌ها و باغ‌هایی برای ماندن همیشگی است که از زیر (درخت‌های) آنها جوی‌های بزرگ روان است، در حالی که در آن جاویدانند، هم خدا از (اعمال و کردارهای) ایشان راضی و خشنود است، و هم آنها از (ثواب و پاداش) خدا راضی و خشنود می‌باشند، آن جزا و پاداش برای کسی است که از پروردگارش می‌ترسد (و خود را از هر چه نیایست بجا آورد نگهداری می‌نماید)

(۸)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »**نشانه‌های برپائی قیامت:**

(۱)

آنگاه که زمین بلرزد لرزیدن سخت (که این نخستین علامت و نشانه رستاخیز است).

(۲)

و (به سبب آن لرزیدن) زمین بارهای گران خود (گنج‌ها و مردگان) را بیرون آورد.

سخن گفتن زمین در قیامت:

و انسان (پس از زنده شدن و بیرون آمدن از قبر از روی تعجب و شگفت) گوید: چه شده است زمین را (که اینگونه می‌لرزد)؟!

(۳)

در آن روز زمین خبرهای خود را بیان می‌کند (و از اعمال و کردارهای مردم که در روی آن بجا آورده‌اند خبر می‌دهد) (۴)

(۵)

به سبب اینکه پروردگار تو به (سخن گفتن) آن امر نموده

تجسم اعمال در روز قیامت:

در آن روز مردم به حال پراکندگی (از قبرهایشان به ایستگاه حساب و رسیدگی به کارها) بازگردند تا به ایشان عملکردشان (بنابر اخباری که بر تجسم اعمال دلالت دارد، یا جزا و سزای کردارشان، یا اعمال و کردارهایی که در نامه‌هایشان نوشته شده) نشان داده شود.

(۶)

حسابرسی دقیق اعمال در روز قیامت:

(۷)

پس هرکس ذره‌ای کار نیکو انجام دهد آن را (در آن روز) ببیند

(۸)

و هرکس به اندازه ذره‌ای (اندکی) کار بد بجا آورد آن را ببیند.

« به نام خداوند بخشنده مهربان »**توصیف جهاد گران و جنگجویانی که با هجوم برق آسا به صفوف دشمن حمله می‌کنند:**

(۱)

سوگند به اسبان دوندۀ (لشکر اسلام) که هنگام دویدن به شدت نفس می‌زنند.

(۲)

و سوگند به افروزندگان آتش (اسبانی که از سُم‌هاشان هنگام دویدن و برخورد با سنگ‌ها، آتش برآید).

(۳)

و سوگند (به اسب‌سواران لشکر اسلام که به وسیله) اسبان به هنگام صبح می‌تازند.

(۴)

پس به هنگام صبح گرد و غبار برانگیختند.

(۵)

پس به وقت بامداد در میان سپاه دشمن درآمدند.

مذمت انسان‌های ناسپاس و بخیل:

(۶)

(سوگند به آنچه بیان شد) قطعاً انسان؛ نعمت و بخشش پروردگارش را کفران‌کننده و ناسپاس است.

و البته (اخلاق و رفتارها و کردارهای) او بر آن کفران و ناسپاسی گواه است (و او در قیامت بر آن کفران، گواهی‌دهنده است).

(۷)

دوست داشتن مال، ریشه بخل:

و البته او برای دوست داشتن مال و دارائی هرآینه سرسخت است (و به خاطر دوست داشتن شدید مال، بسیار بخل دارد) (۸)

زنده شدن پس از مرگ و افشای اسرار باطنی:

(۹)

پس آیا انسان نمی‌داند آنچه (مردگانی که) در قبرها است زمانی (برای حساب و رسیدگی) برانگیخته شوند

لغات جدید: ۱۲ لغت

حُصِّلَ: آشکار گشت، بیرون آورده شد، به دست آورده شد .
كَالْفَرَّاشِ: مانند پروانه . **الْمَبْتُوثِ:** پراکنده شده . **الْمَنْفُوشِ:** حلاجی شده . **فَأَمَّهُ:** پس جایگاهش، پس پناهگاهش (به مادر «أم» می گویند به مناسبت اینکه مادر پناهگاه کودک است) .
هَآوِيَةٌ: دوزخ، آتش جهنم (که شخص را به بدبختی و خذلان ساقط می کند) . **هَيْبَةٌ (هي):** آن («سه» در «هَيْبَةٌ» هاء سکت یا هاء وقف است . ماهيَه (ما + هيَه): آن چیست؟) . **الْهَآكِمُ:** مشغول ساخت شما را، سرگرمتان کرد . **رُزْمٌ:** زیارت کردید، روبرو شدید . **الْمَقَابِرِ:** گورستان ها . **لَتَرَوُنَّ:** البته قطعاً می بینید **لَتَرَوُنَّهَا:** البته حتماً می بینید آن را

لغات تکراری

مَا ۲ فِي ۳ الصُّدُورِ ۶۵ اِنْ ۳ رَبَّهُمْ ۲ بِهِمْ ۳ يَوْمَئِذٍ
 ۷۲ لَخَبِيرٌ ۴۳۸ بِسْمِ ۱ الرحمن ۱ الرحيم ۱
 الْقَارِعَةُ ۲۵۳ اَذْرَاكَ ۵۶۶ يَوْمٌ ۱ يَكُونُ ۴۰ النَّاسُ ۳
 تَكُونُ ۱۲۷ الْجِبَالُ ۱۶۰ كَالْعِهْنِ ۵۶۸ فَاَمَّا ۵ مَنْ ۳
 ثَقُلَتْ ۱۵۱ مَوَازِينُهُ ۱۵۱ فَهَوُ ۲۸ عَيْشَةً ۵۶۷ رَاضِيَةً
 ۵۶۷ اَمَّا ۵ خَفَّتْ ۱۵۱ نَارٌ ۴ حَامِيَةً ۵۹۲ التَّكَاثُرُ ۵۴۰
 حَتَّى ۸ كَلَّا ۳۱۱ سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۱۳۵ ثُمَّ ۵ لَوْ ۴
 تَعْلَمُونَ ۴ عِلْمٌ ۶ الْيَقِينِ ۱۰۳ الْجَحِيمِ ۱۸ عَيْنٌ ۵۱
 لَتَسْأَلَنَّ ۲۷۳ عَنْ ۷ النَّعِيمِ ۱۱۹

وَ حُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ﴿١٠﴾ اِنْ
 رَبَّهُمْ بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ﴿١١﴾

سُورَةُ الْقَارِعَةِ مَعْنَى آيَاتِهَا ۱۱

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْقَارِعَةُ ﴿١﴾ مَا الْقَارِعَةُ ﴿٢﴾ وَمَا أَدْرَاكَ
 مَا الْقَارِعَةُ ﴿٣﴾ يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ
 كَالْفَرَاشِ الْمَبْتُوثِ ﴿٤﴾ وَ تَكُونُ
 الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ﴿٥﴾ فَاَمَّا

مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ﴿٦﴾ فَهُوَ فِي
 عَيْشَةٍ رَّاضِيَةٍ ﴿٧﴾ وَ اَمَّا مَنْ خَفَّتْ
 مَوَازِينُهُ ﴿٨﴾ فَاَمَّهُ هَآوِيَةٌ ﴿٩﴾
 وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ﴿١٠﴾ نَارُ حَامِيَةٍ ﴿١١﴾

سُورَةُ التَّكَاثُرِ مَعْنَى آيَاتِهَا ۸

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْهَنَكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾ حَتَّى زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ
 ﴿٢﴾ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ
 تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ
 الْيَقِينِ ﴿٥﴾ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾
 ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾
 ثُمَّ لَتَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

(۱۰)

و آن (اندیشه‌هایی) که در سینه‌ها (و باطن) است افشاء و آشکار گردد.

آگاهی خداوند از باطن انسان‌ها:

همانا پروردگارشان در آن روز (قیامت به گفتار، کردار و اندیشه‌هایشان) قطعاً آگاه است (و برطبق آن جزا و کیفر خواهد داد)

(۱۱)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »**یکی از نام‌های قیامت:**

قارعه و کوبنده (یکی از نام‌های قیامت است، و از بسیاری خوف و ترس و گرفتاری، دل‌ها و گوش‌ها را می‌کوبد)
 چیست آن قارعه و کوبنده (چه روز عجیب و شگفت است)؟!
 و تو چه می‌دانی که قارعه و کوبنده (قیامت) چیست؟

حال مردم در روز قیامت:

روزی که مردم (پس از زنده شدن) مانند پروانه‌هایی پراکنده باشند (و هر کدام به سویی روند)
 وضعیت کوه‌ها در آستانه قیامت:
 و کوه‌ها مانند پشم رنگینی حلاجی شده، گردند (که باد آنها را به هوا برد، و گرد سازد).

(۴)

(۵)

سرنوشت کسانی که نامه عملش سنگین باشد:

پس هر که ترازوهای او سنگین باشد (و اعمال و رفتارهای نیکویش در میزان و ترازوی عدل و داد الهی سنجیده شده و بسیار باشد، عقاید و اعمالش نیکش قابل قبول است)

(۶)

(۷)

پس او در زندگانی پسندیده (بهشت جاوید) خواهد بود

سرنوشت کسانی که نامه عملش سبک و بی‌ارزش باشد:

و کسی که ترازوهای عمل او (حسنات و نیکویی‌هایش) سبک و بی‌ارزش باشد (عقاید و اعمالش فاسد و باطل باشد)
 پس جای او هاویه و دوزخ است
 توجه می‌دانی که هاویه چیست؟
 هاویه آتشی است بسیار سوزنده

(۸)

(۹)

(۱۰)

(۱۱)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »**عاقبت «فخر فروشی و افزون طلبی»:**

(ای مردم) تفاخر و افزون طلبی بر یکدیگر به سبب زیادی دارائی‌ها و خویشاوندان، شما را (از اطاعت و فرمانبری خدا و رسول و یادکردن آخرت و سرای دیگر) مشغول نموده و غافل و ناآگاه گردانید
 تا آنجا که به زیارت قبرها رفتید (وقبور مردگان خود را برشمردید)
 نباید چنین باشد (که سعادت و نیکبختی خود را در فراوانی دارائی و خویشان بدانید) بزودی (در قیامت، بدی عاقبت این کار را) خواهید دانست

(۳)

(۴)

آری چنین نیست، (باید از این کار دست بردارید) به زودی (باشد که در قیامت بدی آن را) می‌فهمید

مراتب یقین:

(از فخر و نازیدن به فراوانی دارائی و خویشان) باز ایستید که اگر (حقیقت دوزخ و حساب قیامت را) از روی یقین و باور بدانید (آن یقین شما را از تکاثر و تفاخر به مال دارائی فراوان باز می‌دارد).

(۵)

(۶)

سوگند به خدا قطعاً دوزخ را خواهید دید

سپس یقیناً آن را به چشم خواهید دید دیدنی که از روی یقین و باور است (و آن هنگامی است که نزدیک دوزخ رسیده و در آن داخل شوند)

(۷)

باز بررسی از نعمت‌های الهی در قیامت:

سپس البته در آن روز از نعمت‌های (مادی، معنوی و علمی که خدای تعالی به شما بخشیده) باز خواست می‌شوید (که چگونه و در کجا انفاق نموده و بخشیدید؟ پس اگر آنها را بیجا استفاده و انفاق کرده باشید شما را بر کفران و ناسپاسی‌تان عذاب و شکنجه خواهد نمود).

(۸)

لغات جدید: ۱۹ لغت

العَصْرِ: روزگار، وقت عصر. **هَمْزَةٌ:** بسیار طعنه زننده و بدگو
لَمْزَةٌ: عیبجو. **عَدَدَةٌ:** شمارش کرد آن را. **يَحْسَبُ:** می‌پندارد.
أَخْلَدَهُ: جاودانه و همیشگی کرد او را. **لَيْبِذَنَّ:** حتماً دور
 انداخته می‌شود، حتماً افکنده می‌شود، حتماً با بی‌اعتنایی
 پرت می‌شود. **الْحُطْمَةُ:** درهم شکننده، بسیار خرد کننده
المُوقَدَةُ: برافروخته شده. **تَطَّلِعُ عَلَى:** چیره و مسلط
 می‌شود (زبانه می‌کشد). **مُمَدَّدَةٌ:** طولانی، کشیده شده.
بِأَصْحَابٍ: با همراهان، به یاران. **الفِيلِ:** فیل. **أَلَمْ يَجْعَلْ:** آیا
 قرار نداد. **تَضَلَّلِ:** منحرف کردن، ضایع نمودن، سردرگم
 کردن. **أَبَابِيلَ:** دسته دسته، دسته‌ها، گروه‌ها. **تَرْمِيهِمَ:** می‌افکند
 بر آنها. **بِحِجَارَةٍ:** سنگها را. **كَعَصْفٍ:** مثل برگ خشک، مثل
 کاه. **مَأْكُولٍ:** خورده شده

لغات تکراری

بسم ۱ الرحمن ۱ الرحيم ۱ ان ۳ الأِنْسَانُ ۸۳ لَفِي ۲۶
 خُسْرٍ ۵۵۹ أَلَا ۳ الَّذِينَ ۱ آمَنُوا ۳ عَمِلُوا ۵ الصَّالِحَاتِ
 ۵ تَوَاصَوْا ۵۹۴ بِالْحَقِّ ۱۱ بِالصَّبْرِ ۷ وَيْلٌ ۱۲ لِكُلِّ ۲۳
 الَّذِي ۴ جَمَعَ ۵۶۹ مَالًا ۲۷ أَمْ ۵ مَالَهُ ۴۴ كَلَّا ۳۱۱
 فِي ۳ مَا ۲ أَدْرَاكَ ۵۶۶ نَارٌ ۴ الَّتِي ۴ تَطَّلِعُ ۱۰۹
 عَلَى ۲ الأَفْنِدَةِ ۱۴۲ إِنَّهَا ۷ عَلَيْهِم ۱ مُؤَصَّدَةٌ ۵۹۴ عَمَدٌ
 ۲۴۹ أَلَمْ تَرَ ۳۹ كَيْفَ ۵ فَعَلَ ۱۶۹ رَبُّكَ ۶ كَيْدَهُمْ ۶۵
 أَرْسَلَ ۱۹۲ عَلَيْهِم ۱ طَيْرًا ۴۴ مِنْ ۲ سَجِيلٍ ۲۳۱
 فَجَعَلَهُمْ ۳۲۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَ الْعَصْرِ ﴿١﴾ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي
 خُسْرٍ ﴿٢﴾ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا
 وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَ تَوَاصَوْا
 بِالْحَقِّ وَ تَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّكُلِّ هَمْزَةٍ لَّمَزَةٍ ﴿١﴾ الَّتِي جَمَعَ
 مَا لَا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ
 ﴿٣﴾ كَلَّا لَيُبَدِّلَنَّا فِي الْحُطْمَةِ ﴿٤﴾ وَمَا أَدْرَاكَ
 مَا الْحُطْمَةُ ﴿٥﴾ نَارُ اللَّهِ الَّتِي الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾
 الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الأَفْنِدَةِ ﴿٧﴾ إِنَّهَا
 عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ ﴿٨﴾ فِي عَمَدٍ مُّمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾
 أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضَلُّلٍ ﴿٢﴾ وَ أَرْسَلَ
 عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّنْ
 سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ﴿٥﴾

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

انسان‌های زیانکار:

(۱)

سوگند به عصر و روزگار

قطعاً انسان (همیشه) در خسران و زیان کاری است (اگر عمر عزیز و زندگی ارجمند خود را به سبب پیروی از شهوات و خواهش‌های بیهوده ضایع و تباه نماید)

(۲)

ویژگی‌های انسان‌های شایسته:

مگر آنان که (به خدا و رسول) ایمان آورده و کارهای پسندیده انجام دادند (گفتار و کردارشان مطابق با دین مقدس اسلام بوده است) و یکدیگر را به (پیروی از) حق و درستی (ایمان و گرویدن به خدا و رسول و قرآن کریم و امر به معروف) توصیه کردند، و (نیز) همدیگر را به صبر و شکیبایی (بر طاعات و مصائب و معاصی و نهی از منکر) سفارش کردند (پس آنان در خسران و زیان نیستند، بلکه در بزرگترین سود می‌باشند، چون عمر عزیز خویش را که سرمایه او است برای بدست آوردن ثواب و پاداش همیشگی بکار برده است).

(۳)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

توبیخ شدید غیبت کنندگان و عیب جویان:

(۱)

وای و هلاک بر غیبت کننده عیب جو (بدگوی در پشت سر و بدگوی در پیش روی)

خصوصیات افراد سخن چین و عیب جو:

همان کسی که مال و دارائی جمع کرده و گرد آورده و آن را شمرده (همیشه به حساب و رسیدگی به آن سرگرم است) گمان می‌کند مال و دارائیش (که آن را جمع نموده) او را جاودانی خواهد ساخت (و مرگ را از او منع کرده و باز می‌دارد، از این رو در حفظ و نگهداری اش می‌کوشد)

(۲)

سرنوشت شوم و دردناک افراد عیب جو و سخن چین:

(۴)

چنین نیست که گمان می‌کند (بلکه می‌میرد و در آخرت) قطعاً در حطمه و آتش سخت دوزخ افکنده می‌شود

(۵)

و چه چیز تو را دانا کرده (چه دانی) که حطمه و آتش سخت دوزخ چیست؟!

(۶)

حطمه آتش خدا است که (به امر و فرمان او) افروخته می‌شود

حطمه، آن آتشی است که بر دل‌هایی (که مرکز کفر، شرک و نفاق و رد ایل است) افروخته شود (و علاوه بر ظاهر جسم، باطن و درون را نیز بسوزاند)

(۷)

(۸)

مسئلاً که آن آتش درش بر روی آنها بسته خواهد بود (و راه خروج از آتش نخواهند داشت)،

(۹)

به ستون‌های بلند (بسته شده و شکنجه شوند)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

داستان عبرت انگیز اصحاب فیل:

آیا ندیده‌ای پروردگارت با اصحاب فیل (پادشاه حبشه و سپاه ابرهه که برای تخریب کعبه خانه خدا حمله کرده بودند) چه کرد؟!

(۱)

آیا پروردگارت مکر و نیرنگ ایشان (پادشاه حبشه و لشگرش) را (در ویران کردن کعبه) در ضلالت و تباهی قرار نداد؟!

(۲)

چگونگی هلاکت لشکر ابرهه:

(۳)

و خداوند پرندگانی را دسته دسته و پی در پی بر آنان فرستاد

(۴)

که آن پرندگان سنگ‌هایی از گل خشک شده (گل‌های سنگ شده) بر آنان می‌افکندند

(۵)

پس پروردگارت ایشان را مانند کاه خورده شده گردانید (همه را هلاک نمود).

لغات جدید: ۱۹ لغت

لَايَلَفٍ: به خاطر انس و الفت دادن . **قُرَيْشٍ**: نام قبیله معروف عرب . **اِيْلَافِهِمْ**: انس و الفت دادن آنها . **رِحْلَةً**: کوچ، سفر . **الشِّتَاءِ**: زمستان . **الصَّيْفِ**: تابستان . **فَلْيَعْبُدُوا**: پس باید عبادت کنند . **أَطْعَمَهُمْ**: غذا داد آنها را . **أَمَنَّهُمْ**: ایمن ساخت آنها را . **يَدْعُ**: به سختی و به خشونت می‌راند . **لِلْمُصَلِّينَ**: بر نمازگزاران . **يَمْنَعُونَ**: منع می‌کنند . **الْمَاعُونِ**: وسایل و اسباب مورد نیاز در خانه (مانند نردبان، دیگ، کلنگ) . **أَعْطَيْنَاكَ**: عطا کردیم به تو . **الْكُوثَرِ**: خیر و برکت فراوان . **فَصَلِّ**: پس نماز بگذار . **انْحَرِ**: نحرکن، شتر قربانی کن . **شَانِكَ**: دشمن بدخواه تو . **الْأَبْتَرُ**: بی دنباله (بی نسل و بدون فرزند)

لغات تکراری

بسم ۱ الرحمن ۱ الرحيم ۱ رَبَّ ۱۹ هَذَا ۵ الْبَيْتِ ۱۹
الَّذِي ۴ مِنْ ۲ جُوعٍ ۲۴ خَوْفٍ ۷ أَرَأَيْتَ ۳۰۱ يُكَذِّبُ
۳۸۴ بِالَّذِينَ ۵۸۷ فَذَلِكَ ۳۲۴ الْبَيْتِ ۱۴۹ لَا يَخْضُ
۵۶۷ عَلَى ۲ طَعَامٍ ۹ الْمُسْكِينِ ۲۸ فَوَيْلٌ ۱۲ الَّذِينَ ۱
هُمُ ۲ عَنْ ۷ صَلَاتِهِمْ ۱۳۹ سَاهُونَ ۵۲۱ بُرَأُونَ ۱۰۱
أَنَا ۳ رَبِّكَ ۵۵ إِنَّ ۳ هُوَ ۵

سوره قُرَيْشٍ
تربيتها ۱۰۶
معنی ۴
آیاتها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا يَلَيْفٍ قُرَيْشٍ ①
رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَ الصَّيْفِ ②
فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ③
الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ
وَ ءَامَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ④

سوره الْمَاعُونِ
تربيتها ۱۰۷
معنی ۷
آیاتها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ①
فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ②
وَ لَا يَحِضُّ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ③
فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ④ الَّذِينَ هُمْ عَنْ
صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ⑤ الَّذِينَ هُمْ
يُرَاءُونَ ⑥ وَ يَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ⑦

سوره الْكُوثَرِ
تربيتها ۱۰۸
معنی ۳
آیاتها

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكُوثَرَ ①
فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَ انْحَرِ ②
شَانِكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ③

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

عَلت و نتایج نابودی اصحاب فیل و لشکریان ابرهه:

(خدای تعالی اصحاب فیل را هلاک ساخت) برای الفت دادن و دوست داشتن و گرد هم آمدن قریش با هم دیگر (۱)
 الفت و خوی گرفتن ایشان با یکدیگر در سفر و کوچ کردن زمستان (برای تجارت و بازرگانی به سوی یمن) و تابستان (به سوی شام، تا از حبشی‌ها خوف و ترس نداشته باشند) (۲)

پس (برای شکر و سپاس این نعمت) باید پروردگار این خانه (کعبه) را عبادت کرده و بپرستند (۳)
 آن پروردگاری که ایشان (را به واسطه سفر کردن به یمن و شام و تجارت و بازرگانی) از گرسنگی سیر نمود، و آنان را (با نابودی پادشاه حبشه) از خوف و ترس (حبشی‌ها) ایمن و آسوده گردانید. (۴)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

اوصاف منکرین روز قیامت:

آیا دیده‌ای آن کس (کافر و منکر معاد) را که روز جزا و پاداش (قیامت) را تکذیب نموده و دروغ می‌داند؟ (۱)
 پس او آن کسی است که یتیم و کودک پدر مرده را به سختی میراند و از خود دور می‌گرداند (حقش را نمی‌دهد) (۲)
 و (از روی بخل مردم را) بر طعام و خوراک دادن به مسکین و فقیر تشویق نمی‌کند (۳)

نماز گزاران سهل انگار و ریاکار:

پس (از آن برخی از منافقین و دورویان را نکوهش کرده می‌فرماید): وای بر نماز گزاران (از روی نفاق و دورویی) (۴)
 آن نماز گزارانی که از نمازشان غافل و ناگاهند (آنها کوچک می‌شمارند، و برای فریب دادن دیگران به جا می‌آورند) (۵)
 آن کسانی که خودنمایی می‌کنند (چون مؤمنین را ببینند به نماز بایستند، و هر گاه تنها باشند نماز نمی‌خوانند) (۶)
 و (سپس آنان را بر بسیاری بخل سرزنش نموده می‌فرماید): اسباب و سایل مورد نیاز (یا آنچه بدان سود برده شود و یا امانت داده شود مانند تبر، تیشه، دیک، دلو، و امثال آن) را (به همسایگان و نیازمندان) نمی‌دهند (۷)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

هدیه بزرگ خداوند به پیامبر اسلام ﷺ:

محققاً (ای محمد ﷺ) ما (به جای فوت و درگذشت پسر ابراهیم) کوثر (خیر کثیر و نیکوئی بسیار و شرافت و بزرگواری در دو جهان، و بسیاری نسل و فرزندان توسط حضرت فاطمه زهرا) را به تو عطا کرده و بخشیدیم (۱)

شکرگزاری در مقابل هدیه بزرگ:

پس برای (شکر و سپاس این نعمت و بخشش) پروردگارت، نماز بگزار (که نماز همه اقسام شکر و سپاس را در بر دارد) و شتر قربانی کن. (۲)

عاقبت ننگین دشمن کینه‌توز پیامبر اسلام ﷺ:

(پس از آن خداوند مشرکین را که حضرت را «دنباله بریده» خطاب می‌کردند، نکوهش نموده و می‌فرماید: ای محمد ﷺ) البته دشمن تو همان ابتر و دنباله بریده است (نسل و نژاد او باقی نخواهد ماند لیکن ذریه و فرزندان تو به وسیله دخترت فاطمه زهرا علیها السلام تا قیامت باقی خواهد بود). (۳)

لغات جدید: ۱۲ لغت

عَابِدٌ: پرستش کننده . **عَبَدْتُمْ**: پرستیدید . **دِينٍ**: دین من .
اسْتَغْفِرُهُ: آمرزش بخواه از او . **تَبَّتْ**: زیانکار و هلاک شد
(بریده باد، نابود باد) . **يَدَا**: دو دست . **أَبِي لَهَبٍ**: عموی
پیامبر ﷺ که با آن حضرت دشمنی می کرد. **تَبَّ**: نابود و
هلاک باد . **سَيِّئًا**: به زودی داخل آتش می شود .
حَمَّالَةٌ: بسیار حمل کننده، بارکش . **جِدِّهَا**: گردنش . **مَسَدٌ**:
طنابی که از لیف یا شاخه خرما تافته و تاییده شده، ریسمان

لغات تکراری

بسم ۱ الرحمن ۱ الرحيم ۱ قُلْ ۱۲ يَا أَيُّهَا ۴ الْكَافِرُونَ
۴۲ لَا أَعْبُدُ ۴۴۱ مَا ۲ تَعْبُدُونَ ۲۰ نَا ۱ أَنْتُمْ ۴
عَابِدُونَ ۲۱ أَعْبُدُ ۲۲۰ أَنَا ۲۴ لَكُمْ ۴ دِينَكُمْ ۳۴ لِي
۲۳ إِذَا ۳ جَاء ۸۵ نَصْرٌ ۳۳ الْفَتْحُ ۱۰۱ رَأَيْتَ ۸۸
النَّاسَ ۳ يَدْخُلُونَ ۹۸ فِي ۳ دِينِ ۱ أَفْوَاجًا ۵۸۲ فَسَيِّحُ
۲۶۷ بِحَمْدِ ۲۶۷ رَبِّكَ ۶ إِنَّهُ ۶ كَانَ ۶ تَوَّابًا ۶ مَا
أَغْنِي ۱۵۶ عَنْهُ ۸۳ مَالُهُ ۴۴ كَسَبَ ۱۲ نَارًا ۴ ذَاتَ
۱۷۷ لَهَبٍ ۵۸۱ امْرَأَتُهُ ۱۶۱ الْحَطَبِ ۵۷۳ حَبْلٌ ۶۴ مِنْ

۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَتَّيِّبُهَا الْكٰفِرُونَ ﴿١﴾
لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾
وَلَا أَنْتُمْ عٰبِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَ لَا أَنَا
عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾ وَ لَا أَنْتُمْ عٰبِدُونَ
مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَ لِي دِينِ ﴿٦﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَ الْفَتْحُ
﴿١﴾ وَ رَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ
فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾
فَسَيِّحُ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَ اسْتَغْفِرُهُ
﴿٣﴾ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَ تَبَّ ﴿١﴾ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ
مَالُهُ وَ مَا كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيِّئًا نَارًا
ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾ وَ امْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ
﴿٤﴾ فِي جِدِّهَا حَبْلٌ مِّنْ مَّسَدٍ ﴿٥﴾

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

تعیین سیاست خارجی اسلام با کفر و دستور اکید خداوند در خصوص عدم سازش با سران کفر و شرک:

(ای محمد ﷺ) بت پرستان و بزرگان قریش و آنان که هرگز به خدا و رسول ایمان نیاورده و نمی‌گروند، می‌گویند: دین و آئین ما را پیروی کن تا دین و آئینت را پیروی نمائیم، یک سال خدایان ما را پرست، و یکسال ما خدای تو را می‌پرستیم، پس اگر خداپرستی تو بهتر از پرستیدن خدایان ما باشد ما با تو در آن شریک بوده و از آن بهرمند شده‌ایم و اگر پرستیدن خدایان ما بهتر از خداپرستی تو باشد تو با ما شریک بوده و از آن بهرمند شده‌ای) بگو: ای گروه کفار و منکران (من چیزی را شریک خدا نمی‌گردانم)

(۱)

(۲)

(۳)

(۴)

(۵)

من نمی‌پرستم آنچه (بت‌هایی) که شما می‌پرستید و شما هم نمی‌پرستید آن (خدایی) را که من می‌پرستم و من نمی‌پرستم آن (خدایانی) را که شما می‌پرستید و شما هم نمی‌پرستید آن (خدایی) را که من می‌پرستم باشد برای شما دین و آئین‌تان (که هرگز آن را ترک نخواهید کرد) و برای من است دین و آئین خودم (که هیچ‌گاه آن را از دست نخواهم داد).

(۶)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

پیروزی دین اسلام و روی آوردن مردم به اسلام:

(ای محمد ﷺ) چون نصرت و یاری خدا و فتح و پیروزی بیاید (خدا تو را بر مشرکان قریش و دشمنانت یاری نماید، و مکه معظمه را فتح نموده و پیروز گردی)

(۱)

(۲)

و مردم (اهل مکه، و سائر قبائل عرب) را می‌بینی گروه‌گروه در دین خدا درآیند (مسلمان شوند)،

شکرگزاری به خاطر پیروزی اسلام و نصرت الهی:

پس پروردگارت را (از آنچه شایسته نیست) به پاکی یاد کن در حالیکه (نعمت‌هایش را) سپاسگزار باشی، و آمرزش بخواه که حتماً پروردگارت توبه‌پذیر است.

(۳)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

دشمن کینه‌نواز پیامبر اسلام ﷺ:

زیانکار و هلاک و بریده باد دو دست ابی‌لهب (که در دارالندوه با قریش بیعت کرده و پیمان بسته بود که پیغمبر ﷺ را بکشند، و تباه باد دنیا و آخرت ابی‌لهب) و زیانکار و تباه شد ابولهب

(۱)

عاقبت دردناک ابولهب و همسرش:

(و چون ابولهب مال و دارائی بسیار داشت و می‌گفت اگر عذاب و شکنجه آخرت که حضرت محمد ﷺ می‌گوید راست باشد، من مال و دارائی می‌دهم و خود را از عذاب می‌رهانم، خدای تعالی درباره نادرستی گفتارش می‌فرماید: (مال و دارائی او و آنچه بدست آورده نفع و سود نداد و هلاک و تباه شدن را از وی دور نگرداند

(۲)

(پس از آن سرنوشت شوم او را در آخرت بیان کرده و می‌فرماید: (به زودی در آتشی که دارای زبانه و شعله‌ها است، داخل شود (و در آتش دوزخ بسوزد)

(۳)

و به زودی زن او (ام جمیل عمه معاویه) که همزم کش است (بر اثر دشمنی با پیغمبر اکرم شب‌ها خار و خاشاک در رهگذر آن حضرت می‌ریخت، در آن آتش شعله‌ور قرار گیرد).

(۴)

(۵)

در حالیکه در گردن آن زن ریسمانی است بافته از لیف و پوست درخت خرما

لغات جدید: ۱۴ لغت

الصَّمَدُ: بی نیاز مطلق، بی نیازی که مقصود همه نیازمندان است. **لَمْ يَلِدْ:** نزا نییده. **لَمْ يُولَدْ:** زاده نشده. **كُفُوًا:** همتا. **الْفَلَقِ:** شکافتن، سپیده دم. **عَاسِقٍ:** تاریکی اول شب، تاریکی شدید، شب تاریک، ماه گرفته شده، مهاجم پنهانی. **وَقَبَّ:** داخل شد، فرا رسید. **النَّفَّاثَاتِ:** دمندهگان (زنان جادوگر). **الْعُقَدِ:** گرهها (تصمیمها). **حَاسِدٍ:** حسود، تنگ نظر، بدخواه (کسی که تمنّا کننده انتقال نعمت از طرف مقابل به خودش و آرزو کننده زوال نعمت از دیگران است). **حَسَدًا:** حسد ورزید. **الْوَسْوَاسِ:** وسوسه گر، افکار بی فایده و مضرّ که به ذهن خطور می کند. **الْخَنَاسِ:** پنهان شونده، باز گردنده. **يُوسِسُ:** وسوسه می کند

لغات تکراری

بسم ۱ الرحمن ۱ الرحيم ۱ قُلْ ۱۲ هُوَ ۵ أَخَذُ ۱۶ لَمْ يَكُنْ ۳۰ لَهُ ۱۶ أَعُوذُ ۱۰ بِرَبِّ ۱۶۵ مِنْ ۲ شَرِّ ۳۴ مَا ۲ خَلَقَ ۵ إِذَا ۳ فِي ۳ النَّاسِ ۳ مَلِكِ ۴۰ إِلَهٍ ۲۰ الَّذِي ۴ صُدُورِ ۶۵ الْجِنَّةِ ۱۷۴

سُورَةُ الْاِخْلَاصِ مَعْنَى آيَاتِهَا ۱۱۲

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ①
 اللَّهُ الصَّمَدُ ② لَمْ يَكِلِدْ
 وَ لَمْ يُولَدْ ③ وَ لَمْ
 يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ④

سُورَةُ الْفَلَقِ مَعْنَى آيَاتِهَا ۱۱۳

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ① مِنْ شَرِّ
 مَا خَلَقَ ② وَ مِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ
 ③ وَ مِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ④
 وَ مِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑤

سُورَةُ النَّاسِ مَعْنَى آيَاتِهَا ۱۱۴

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ① مَلِكِ
 النَّاسِ ② إِلَهِ النَّاسِ ③ مِنْ
 شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَاسِ ④
 الَّذِي يُوسِسُ فِي صُدُورِ
 النَّاسِ ⑤ مِنَ الْجِنَّةِ
 وَ النَّاسِ ⑥

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

اوصاف و مشخصات خداوند یگانه (شناسنامه خداوند):

(ای محمد ﷺ به کسانی که می‌گویند: خدا را بما بشناسان،) بگو: همانا (حقیقت این است که) خداوند، یگانه و بی‌نظیر است

(۱)

(که او را دومی و شریک نمی‌باشد)

اوست (که معبود و مالک و دارای همه چیز است و همه کس حوائج و خواسته‌هایش را از او می‌خواهند و) مقصود همه

(۲)

نیازمندان است.

(۳)

(فرزندى) نزاده، و از کسی زاییده نشده است

(۴)

و هیچ کسی همتای او نبوده است.

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

پناهنده شدن به خداوند از شر همه اشرار و مخلوقات:

(۱)

بگو: به پروردگار سپیده صبح (که ظلمت و تاریکی شب را از میان می‌برد) پناه می‌برم

از شر و بدی آنچه (جن، انس، درنده، گزنده و مانند آنها که) پروردگار آفریده است (و چنان که خداوند قادر است که تاریکی

(۲)

شب را از میان بردارد، قادر خواهد بود که آنچه را پناه برنده به او، و از آن می‌ترسند، (از میان ببرد)

و از بدی (حوادث و پیش‌آمدهای) شب تاریک چون تاریکی آن روی آورد (و فساد کنندگان و تباہکاران در آن تاریکی آشکار

(۳)

گردند، و دام سختی و گرفتاری و پیش‌آمدهای بد را در راه مردم بگسترانند)

مذمت جادوگران و حسودان:

(۴)

و از شر نفوس و کسانی (یا زنانی) که (کلمات و سخنان سحر و جادو را) در گره‌ها می‌دمند

(۵)

و از بدی حسود وقتی که حسادت کند (زوال و دور شدن نعمت را از دیگری آرزو کند)

« به نام خداوند بخشنده مهربان »

پناه بردن به خداوند از شر وسوسه‌گران شیطان:

(۱)

بگو: پناه می‌برم به (خداوندی که) پروردگار مردم است.

(۲)

(پروردگاری که) پادشاه و فرمانروای مردم (است)

(۳)

به معبود مردم (که پرستش و بندگی فقط او را شایسته است)

از شر و بدی وسوسه‌کننده «خناس» شیطانی که باز پس رونده و پنهان شونده است (چون انسان به ذکر و یاد خدای تعالی

مشغول گردد شیطان از فریب دادن و لغزایدن او دست کشد و پنهان شود و تا از یاد خدا غافل شود به وسوسه و لغزش او

(۴)

می‌پردازد.)

آن وسوسه‌کننده‌ای که در سینه‌ها و دل‌های مردم وسوسه و اندیشه بد افکند (و افکار و اندیشه‌های انسان را مسموم و شبهه القا

(۵)

نماید و یقین و باورهای اعتقادی‌اش را سست و ضعیف می‌کند)

(۶)

خواه از جن و پری باشد و خواه از مردم.